

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a
literatury

Pomístní jména na katastru obcí Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn

Bakalářská práce

Autor: Eliška Symonová
Studijní program: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: PhDr. Jiří Zeman, Ph.D.
Oponent práce: PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor:	Eliška Symonová
Studium:	P20P0076
Studijní program:	B0232A090011 Jazyková a literární kultura
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Pomístní jména na katastru obcí Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn
Název bakalářské práce AJ:	Local names in the land register of communities Doudleby nad Orlicí, Záměl and Potštejn

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat pomístními jmény excerpovanými v katastrálním území obce Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn v okrese Rychnov nad Kněžnou. Cílem bakalářské práce bude s pomocí terénního výzkumu shromáždit a analyzovat současná pomístní jména dané oblasti. Dále s dostupnými prameny získat i dnes již zaniklá pomístní jména. Jádrem práce bude soupis sebraných jmen, kde budou pojmenovávány louky, lesy, rybníky, památné stromy a objekty lokalizovány a jejich jména analyzována. Součástí práce bude také krátké seznámení s historií zkoumané oblasti a s její nářeční charakteristikou.

NĚMEC, Igor. Rekonstrukce lexikálního vývoje. 1. vyd. Praha: Academia, 1980.

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest. 1. vyd. Praha: Academia, 1995. ISBN 8090107281.

ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky: nauky o vlastních jménech zeměpisných. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966.

ŠRÁMEK, Rudolf a Ivan LUTTERER. Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2004. ISBN 80-7311-025-3.

ŠRÁMEK, Rudolf. Úvod do obecné onomastiky. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2027-X.

ŠTĚPÁN, Pavel. Pomístní jména v Čechách z pohledu slovo tvorného. 1. vyd. Praha: Academia, 2016. ISBN 9788020025234.

Zadávací pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Zeman, Ph.D.

Oponent: PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.11.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 22. 6. 2023

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce doktoru Jiřímu Zemanovi za cenné a podnětné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Dále děkuji všem respondentům za jejich ochotu a čas strávený při výzkumu a vyplňování dotazníku. Také děkuji Josefu Symonovi za jeho přehled o historii a trpělivost při kladení mých otázek. A v neposlední řadě děkuji všem blízkým za jejich podporu.

Anotace

Téma bakalářské práce se zaměřuje na sběr pomístních jmen v katastrálním území městyse Doudleby nad Orlicí a okolních obcí Záměl a Potštejn v okrese Rychnov nad Kněžnou. Cílem práce je prostřednictvím terénního výzkumu získat současný repertoár pomístních jmen a zaznamenat také zaniklá jména, která jsou k dispozici v dostupných pramenech, aby mohla být tato jména uchována pro budoucí generace. Hlavním úkolem práce je vytvoření soupisu sebraných jmen, kde jsou jednotlivé pojmenování lokalizována a dále analyzována. Součástí práce je také krátké seznámení s historií zkoumané oblasti a s nářeční charakteristikou této oblasti.

Klíčová slova: onomastika, toponomastika, pomístní jména, anoikonyma, Doudleby nad Orlicí, Potštejn, Záměl

Annotation

The Title of the Bachelor Degree Thesis is focused on collecting toponyms in the cadastral area of the town of Doudleby nad Orlicí and surrounding municipalities of Záměl and Potštejn in the district of Rychnov nad Kněžnou. The aim of the thesis is to gather the current repertoire of toponyms through field research and also record extinct names that are available in accessible sources to preserve these names for future generations. The main task of the work is to create a list of collected names, where each name is localized and further analyzed. The thesis also includes a brief introduction to the history of the studied area and its dialectal characteristics.

Keywords: onomastics, toponomastics, anoikonyms, Doudleby nad Orlicí, Záměl, Potštejn

Obsah

Úvod.....	1
1 Historie obcí.....	2
1.1. Doudleby nad Orlicí.....	2
1.2. Záměl.....	4
1.3. Potštejn.....	5
2 Lexikální vývoj.....	7
2.1. Toponomastika.....	8
2.1.1. Pomístní jména.....	9
3 Nářeční charakteristika severovýchodočeska.....	10
4 Prameny.....	11
4.1. Terénní výzkum.....	11
4.2. Dotazníkové šetření.....	12
4.3. Katastrální mapy.....	12
5 Analýza sesbíraného materiálu.....	13
5.1. Třídění podle katastrálního území.....	13
5.1.1. Pomístní jména Doudleb nad Orlicí.....	13
5.1.2. Pomístní jména Záměle.....	17
5.1.3. Pomístní jména Potštejna.....	18
5.2. Třídění podle druhu toponyma.....	20
6 Soupis pomístních jmen.....	21
6.1. Doudleby nad Orlicí.....	22
6.2. Záměl.....	42
6.3. Potštejn.....	48
Závěr.....	56
Projekt.....	57
Seznam map a tabulek.....	59
Seznam použité literatury.....	60
Literatura.....	60
Elektronické zdroje.....	61
Přílohy.....	63

Úvod

Tématem bakalářské práce je sběr a analýza pomístních jmen v katastrálním území obcí Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn. Tato oblast byla zvolena, protože zde mám rodinné kořeny a mám osobní zkušenosti s pojmenovanými objekty v této oblasti. Cílem bakalářské práce je shromáždit současný repertoár pomístních jmen a získat pomocí dostupných pramenů a terénního výzkumu také některá zaniklá jména.

První část práce se zaměřuje na zkoumané území a jeho vymezení. Řeší se tu i historie obcí a dialektologické aspekty. Dále se zabývá teorií lexikálního vývoje, toponomastiky a charakterizaci pomístních jmen v této oblasti. Můj zájem o toponomastiku byl podnícen v prvním semestru při předmětu Úvod do studia jazyka a se spojením zájmu z dětství o historii svého okolí, kdy jsem slyšela různé názvy objektů a chtěla znát důvod pojmenování.

Druhá část práce se zaměřuje na sběr a analýzu získaných pomístních jmen. Pro sběr byl zvolen terénní výzkum, dotazníkové šetření, katastrální mapy a vhodná literatura. Pomístní jména jsou tříděna podle různých kritérií, jako například náležitosti k obci a druhu toponyma. Centrem této části práce je soupis jmen, který je rozdělen do tří oddílů, zastupujících každou obec zvlášť. Hesla v soupisu jsou abecedně uspořádána a každý oddíl obsahuje mapku dané obce.

Tato bakalářská práce poskytuje systematickou analýzu pomístních jmen v konkrétní oblasti a přispívá k hlubšímu pochopení toponomastiky této oblasti.

1 Historie obcí

Zkoumaná oblast zahrnuje území tří obcí v katastrálním území. Tyto obce jsou Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn. Tato oblast se nachází v Královéhradeckém kraji, v okrese Rychnov nad Kněžnou. Celková rozloha tohoto území činí 2 344 hektarů. Všemi třemi obcemi protéká řeka Divoká Orlice. Po proudu jdou obce v pořadí Potštejn, Záměl a Doudleby nad Orlicí. Potštejn je obec zakončující Královéhradecký kraj a rychnovský okres. Sousedí s Pardubickým krajem a ústeckým okresem.

Dříve Doudleby patřily pod rychnovské panství a Potštejn se Zámělí ke kosteleckému území.¹ Byly to tedy dvě oblasti, které dnes patří pod jeden okres.

1.1. Doudleby nad Orlicí

Doudleby se nachází v kraji, který má bohatou historii. Toto místo bylo oblíbené pro své strategické umístění, které umožňovalo snadný přístup k řece a lesům, které byly důležitými zdroji potravy a materiálů. Osada se postupem času rozrostla a stala se významným střediskem pro obchod a řemesla. Dnes je obec Doudleby turistickou atrakcí díky svému historickému významu a krásnému okolí, které nabízí mnoho možností pro turistické aktivity.

Doudleby nad Orlicí je obec, která se nachází na řece Divoká Orlice nedaleko místa, kde se řeka spojuje s řekou Zdobnice. Má svůj původ již v době středověku. Její přímí předchůdce, středověká osada, byla založena právě kvůli výhodné poloze tohoto místa. V té době byly v podhůří hor lesy všudypřítomné a stezky vedoucí podél řek byly významnými cestami pro osady, městečka a hrady.²

V katastru oblasti se nachází nejstarší známé osídlení, které je spojeno s kulturou popelnicových polí. Tato kultura se pravděpodobně rozšířila v období od 12. století před naším letopočtem až do jeho změny. Kultura popelnicových polí byla charakteristická pohřbíváním mrtvých do popelnic a následným rozptylováním popele v krajině. Tento způsob pohřbívání byl spojen s vývojem nových společenských a ekonomických struktur, které umožnily rozvoj zemědělství a keramické výroby.³

¹ SEDLÁČEK, August., Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl druhý, [Hradecko], 1995, s. 1-28 a 199.

² BUBNA-LITIC, Adam. Památný den Doudleb nad Orlicí, 2000, s. 6.

³ Tamtéž

Kromě toho byly v této oblasti nalezeny i drobné archeologické nálezy z období po změně letopočtu až do příchodu Slovanů. Tyto nálezy poskytují důležité informace o životě a kultuře lidí v této oblasti v této době. Příchod Slovanů do této oblasti přinesl další změny, jako je například nový způsob pohřbívání a vznik nových obytných struktur. Díky těmto archeologickým nálezům můžeme lépe pochopit historii této oblasti a vývoj společnosti a kultury. To však není písemně podloženo. Vše je odvozeno archeology při nálezech vykopávek.⁴

Dva dokumenty vydány Přemyslem Otakarem II v roce 1259 obsahují první dosud známou zmínku o Doudlebách. Tento rok slaví Doudleby vznik obce. V prvním dokumentu se uvádí Oldřich jako jeden ze svědků, zatímco ve druhém se objevuje zmínka o Oldřichovi z Doudleb. Tato skutečnost dokládá, že Doudleby nad Orlicí existovaly již před rokem 1259. Zároveň je potvrzeno, že člen rodiny, kterému patřila oblast Doudleb nad Orlicí, se objevil v písemných záznamech i v 2. polovině 14. století. Během 15. století a poloviny 16. století získalo doudlebské panství různé rodiny.⁵

Doudleby spolu s litickým panstvím byly v roce 1562 zakoupeny Mikulášem z Bubna. Namísto původní tvrze si nechal postavit renesanční zámek, který byl po dokončení používán jako lovecký zámek. Stavbu provedli italsí umělci.⁶

V 18. a 19. století existovala židovská obec v Doudlebech nad Orlicí, která se skládala z 31 domů. Obec začínala poblíž současné školy a měla vlastní modlitebnu, školu, lázeň a místo pro porážku zvířat. Avšak po velkém požáru v roce 1860, kdy byla polovina domů židovské obce zničena, se většina rodin odstěhovala.⁷

Obec Doudleby nad Orlicí se nejspíše jmenuje podle kmene Doudlebů, který pochází z jihu Čech. Je to tedy starý slovanský název. Toto území nebylo původně osídleno souvisle, ale bylo rozděleno do různých osad a chýší. Ty se s časem měnily, rostly a spojovaly do větších sídel, a tím vznikaly první názvy. Některá jména postupem času byla zapomenuta, jiná se udržela nebo vznikla nová. V některých případech se vytvořila jména, která vedle starších zůstala

⁴ ČERNÝ, Josef. Mlhavé obrázky minulých věků z Doudleb, Vyhnánova a Příkaz a jejich okolí bližšího i vzdálenějšího, 1937, s. 4.

⁵ BUBNA-LITIC, Adam. Památný den Doudleb nad Orlicí, 2000, s. 4.

⁶ BUBNA-LITIC, Adam. Památný den Doudleb nad Orlicí, 2000, s. 12.

⁷ ČERNÝ, Josef. Mlhavé obrázky minulých věků z Doudleb, Vyhnánova a Příkaz a jejich okolí bližšího i vzdálenějšího, 1937, s. 28.

v okruhu jiného společenství. Názvy míst odrážejí geografické prostředí, historii a účel místa, zvyky a tradice, ale také myšlení a postavení lidí, kteří je pojmenovávali a používali.⁸

Nyní má městys 1899 obyvatel a je situován ve výšce 283 metrů nad mořem. Katastrální výměra obce je 888 hektarů.

1.2. Záměl

Obec Záměl, která se rozkládá po obou březích Divoké Orlice, má dlouhou historii osídlení. Archeologické nálezy z okolí naznačují, že tato oblast byla obývána již od pradávna. Nicméně první písemná zmínka o Záměli pochází až z roku 1356. V této době Jan z Potštejna podepsal s Karlem IV. smlouvu o prodeji zboží v Praze, kde bylo uvedeno mnoho obcí včetně vsi Zamely.⁹

V obci se vždy vládlo pod vládou pánů z Potštejna. Mezi mnoha majiteli, kteří zde panovali, jsou zvláště významní čtyři z nich. Mezi nimi se vyniká Mikuláš z Potštejna, který pocházel z rodu Drslaviců. Tento významný šlechtic proslul svým neobvyklým způsobem, jakým se snažil dosáhnout spravedlnosti za vraždu svého otce, Procka Peregrina Puše, v Praze. V době vlády Jindřicha Korutanského a Jana Lucenburského neexistovala možnost soudního procesu, pokud se člověk chtěl domoci spravedlnosti. Proto se Mikuláš rozhodl sám potrestat Peregrina Puše, který byl obchodníkem a byl velmi oblíben mezi ostatními obchodníky. Avšak markrabě Karel, který spravoval království a nedovoloval si pánům, jako byl Mikuláš, aby si brali spravedlnost do svých rukou, potrestal Mikuláše za jeho činy. Vilém z Perštejna, který byl nejbohatším šlechticem v království, získal v roce 1490 panství. Byl to skvělý hospodář, který založil v Potštejně dvůr, pivovar a pálenku, kterou bychom dnes označovali jako lihovar. Založil také řadu rybníků a mlýnů, včetně Zámělského rybníka a mlýna a pravděpodobně i hospodu. V roce 1629 Kašpar z Grambu, nejvyšší lajtnant císařského vojska, koupil panství od Hrzonů z Harasova.¹⁰

Obec Záměl leží 8 kilometrů jihovýchodně od okresního města Rychnov nad Kněžnou. V roce 1913 vzniklo nedorozumění ohledně jména obce. Alois Hlaváček navrhl, aby se jméno obce Záměle pevně stanovilo, tak jak bylo původně psáno Záměl. Nicméně, v té době se již začalo

⁸ BUBNA-LITIC, Adam. Památný den Doudleb nad Orlicí, 2000, s. 41.

⁹ Obec Záměl: almanach. Záměl, 2006, s.2.

¹⁰ Obec Záměl [online]. Záměl, 2015

používat od některých lidí jméno "v Zámělech". C.k. okresní hejtmanství v Rychnově nad Kněžnou projednalo tuto záležitost a 16. října 1913 oznámilo, že autentický název obce Záměle je česky "Záměly", německy „Záměl". Nicméně mezi lidmi se tento název zjednodušil na "Záměl", který je stále oficiálně používán. Přestože název obce je už dlouho ustálený, definitivní význam slova Záměl zůstává neznámý.¹¹

V literatuře se však píše, že obec Záměl získala své jméno podle slova "zámělé", což v češtině znamená místo za mělem. Toto pojmenování vzniklo podle charakteru vodního toku mezi Zámělí a Doudlebamí nad Orlicí, který se zde zklidňuje po průtoku Litickým hřbetem. Tato oblast poskytuje řece možnost rozlévání po širokých loukách, meandrování a tvorbu mělkého toku, což zase přispělo k vzniku slova "zámělé". Při osidlování krajiny postupoval člověk z nížin proti proudu vodních toků a měl v oblasti Záměl k dispozici mělké písčité místo ve vodě při břehu, což umožňovalo snadnou dopravu zboží a rozvoj osídlení. V Doudlebach bylo osídlení již před 2 000 lety, což znamená, že tudy musela vést i obchodní stezka.

V současnosti je velmi obtížné najít místo, které by odpovídalo původnímu pojmenování. Během staletí se řeka změnila a zejména v oblasti Doudleb se již nedá najít původní koryto, ale pouze uměle vytvořený kanál. Nicméně, existuje místo, které evokuje pojmenování "záměl". Nachází se u hranic katastru již na doudlebském území, kde se Divoká Orlice stéká se Zdobnicí. Toto místo je charakteristické písčitým nánosem na levém břehu.¹²

Jeden z místních kronikářů se také pokusil vysvětlit původ jména vesnice z perspektivy lidové etymologie. Podle jeho teorie pochází název Záměl od slova "zamílati", což znamená, když se řeka při průtoku místem zaplňuje písčitémi sedimenty a ukládá je na břehy. Tato interpretace odvozuje jméno Záměl od charakteristického jevu, který byl pozorován na místě v minulosti, když řeka měnila svůj tok a vytvářela nové břehy.¹³

V současnosti má obec 632 obyvatel a je situována ve výšce 297 metrů nad mořem s katastrální výměrou 551 hektarů.

1.3. Potštejn

Potštejn je obec nacházející se v Čechách východně, která je obklopena krásnou přírodou. Obec leží v podhůří Orlických hor, které tvoří přirozenou hranici s polským regionem Kladsko.

¹¹ SEDLÁČEK, Milan. Pomístní názvy obce Záměl., 2005, s. 2.

¹² SEDLÁČEK, Milan a Karel NOVÁK. Záměl: jména místní a pomístní., 2016, s. 4-5.

¹³ SEDLÁČEK, Milan a Karel NOVÁK. Záměl: jména místní a pomístní., 2016, s. 5.

V Potštejně a jeho okolí žije méně než tisíc lidí, včetně obce Brná. Potštejn je znám svou malebností a krásou okolní krajiny, která ho obklopuje. Obec se rozkládá v údolí řeky Divoké Orlice, které je obklopeno zalesněnými kopci.¹⁴

Koncem 13. století došlo k výraznému rozvoji osídlení kraje v okolí středního toku Divoké Orlice. Začala se provádět složitá kolonizační kampaň, která měla za cíl využít doposud nevyužitě půdy, které byly často pokryté hustými lesy. Tento proces byl náročný a zahrnoval mnoho kroků. Proces velké kolonizace zahrnoval příchod nových obyvatel do oblasti středního toku Divoké Orlice, kteří pocházeli jak z oblastí s relativním přelidněním, tak i ze vzdálenějších míst a byli vábeni volnou půdou a dalšími výhodami v prvních několika letech. Někteří noví osadníci mohli být osvobozeni od poddanství a povinností vůči panství. Zakládání nových osad bylo velmi náročné a často se odehrávalo na vykloučených plochách, kde se museli obyvatelé vypořádat s přírodními podmínkami a lesy. Lokální názvy, jako například Proruby a Prorubky, nám mohou ukázat, jak obtížné bylo pro nové osadníky bojovat s lesy a získat tak novou půdu pro zemědělskou činnost. V minulosti se v kraji vyskytovalo mnoho neúspěšných pokusů o založení nových osad a městeček, stejně jako opuštěných polí a zaniklých hradů. Jako příklad neúspěšného založení vesnice lze uvést Stradyně na panství Potštejn, zatímco nedaleký hrad Velešov je příkladem opuštěného a nedokončeného sídla. I když situace v období 13. století zůstává zahalena tajemstvím, historické prameny ukazují, že v té době bylo území u Divoké Orlice v držení rodu Půticů, kteří byli původně usazení v západních Čechách. Tento rod byl velmi rozvětvený. V historii se dozvídáme, že území v okolí řeky Divoké Orlice vlastnili v první polovině 13. století Půtici, rozvětvený šlechtický rod, který původně sídlil v západních Čechách. Avšak v průběhu času se situace změnila a území v Potštejně připadlo rodině Drslaviců, kteří zde založili mohutný hrad. Jejich původním majetkem byly statky na Plzeňsku, ale území v Poorličí získali výměnou za ně od krále Přemysla Otakara II. nebo Václava II.¹⁵

Dnes jsou trosky hradu dominantou Potštejna a připomínají historii a slávu rodu Drslaviců. Hrad měl strategickou polohu na kopci nad údolím řeky Divoké Orlice a sloužil jako sídlo a ochrana panovníka a jeho příbuzných. Avšak v průběhu doby byl několikrát ničen a obnovován a nakonec zůstal v ruinách. Největší devastaci zažil při osídlení rodem Harbuval-Chamaré. Jan Antonín byl ovlivněn legendami o ztraceném pokladu a začal intenzivně hledat poklad. Jeho posedlost se stala ještě silnější po smrti jeho matky Anny Barbory. Více než

¹⁴ HLINKA, Soběslav a Milan SEDLÁČEK. Album starých pohlednic Potštejn, Záměl a okolí., 2007, s. 6.

¹⁵ Obec Potštejn. Příběhy hradu Potštejna., 2006, s. 7.

čtyřicet let strávil hledáním legendární pokladu. Jeho práce v podzemí však způsobily poškození statiky starých zdí a rychlý zánik celého hradebního areálu. Výsledek Janova hledání byl neuspokojivý, neboť našel pouze podkovy, klíče a ostruhy.¹⁶

Podle historických záznamů byl Potštejn pojmenován "Půtův hrad", což odkazuje na rod Půticů s erbovým znakem červených pruhů, kteří zde žili. Potštejn byl součástí panství, které bylo spravováno z města Kostelec nad Orlicí.¹⁷

Potštejn díky své krajině přilákal mnoho známých osobností. Například tu byli historikové jako Bohuslav Balbín, Jaroslav Helfert, Josef Kalousek, August Sedláček a František Zoubek. Další významné osobnosti byly Alois Jirásek, Eliška Krásnohorská, Vladimír Neff, Marie Pujmanová, Josef Václav Sládek a mnoho dalších.

Nyní má obec 997 obyvatel a je situována ve výšce 315 metrů nad mořem s katastrální výměrou 905 hektarů.

2 Lexikální vývoj

Když se zajímáme o historický vývoj jazyka, je důležité studovat slovní zásobu pomocí diachronního přístupu. Slovní jednotky jsou klíčovými prvky v jazykových subsystémech a těsně souvisejí s vývojem společnosti, která daný jazyk užívá. Studium slovní zásoby nám umožňuje lépe pochopit, jak se jazyk vyvíjel v čase a jak se přizpůsoboval potřebám a změnám společnosti.¹⁸

Lexikologie se zabývá zkoumáním slovní zásoby a snaží se určit, jak se slova shodují nebo liší od ostatních částí jazyka. Při studiu slovní zásoby se používají obecné poznávací principy, ale také specifické metody. Lexikologie využívá získaných znalostí a ověřených principů ke zlepšení analýzy lexikálního vývoje a k rekonstrukci slov, které nejsou úplně zdokumentované v historických lexikálních systémech. Tímto způsobem lze lépe pochopit vývoj slov a jejich významů v různých časech a obdobích a jak se měnily v průběhu času.¹⁹

Slovní zásoba je v jazyce koherentním systémem, který se shoduje s dalšími jazykovými

¹⁶ Obec Potštejn. Příběhy hradu Potštejna., 2006, s. 43-44.

¹⁷ PTÁČEK, Josef a Milan SEDLÁČEK. Potštejn v datech (1259-2019)., 2019, s. 7.

¹⁸ NĚMEC, Igor. Rekonstrukce lexikálního vývoje., 1980, s. 5.

¹⁹ NĚMEC, Igor. Rekonstrukce lexikálního vývoje., 1980, s. 6.

subsystémy, jako je například fonetický nebo morfológický systém. Je tedy vnímána jako součást celkového systému jazyka. Slovní zásoba je sestavena z jednotek, které jsou vzájemně propojené a vytvářejí specifické jednoty s kontextem. Každá jednotka slovní zásoby má svůj vlastní systém. Slovní jednotky jsou navíc hierarchicky uspořádány v rámci celé slovní zásoby. Tento hierarchický systém nám umožňuje lépe porozumět organizaci slov v jazyce, a jak jsou jednotlivé slovní jednotky propojené.²⁰

2.1. Toponomastika

Toponomastika se zabývá studiem geografických jmen a dalších jmen neživých objektů a vytvořených člověkem, které jsou trvale spojeny s krajinou. Tyto názvy jsou nazývány toponymy a jsou klíčovým prvkem lidské komunikace, protože se používají k identifikaci a lokalizaci konkrétních míst. Při studiu toponym jsou analyzovány historické a jazykové aspekty, aby se lépe porozumělo tomu, jak jsou tato jména utvářena a jak se mění v průběhu času. Důležitou součástí toponomastiky je také studium kulturních a sociálních aspektů, které jsou spojeny s těmito názvy.

Jde o jeden z podoborů onomastiky, která se věnuje výzkumu původu, významu a historického vývoje těchto jmen.²¹ Onomastika je obor, který se zabývá studiem vlastních jmen. Definice pojmu "vlastní jméno" však není přesně vymezená, protože mezi vlastními a obecnými jmény existuje široký přechodný pás a mnohá jména mohou být klasifikována jako obecná nebo vlastní v závislosti na kontextu. V češtině je klasifikace vlastních jmen podána v Pravidlech českého pravopisu. Vlastní jména se dělí do dvou skupin - vlastních jmen osobních a vlastních jmen geografických. Onomastika se zabývá nejen analýzou těchto jmen, ale také jejich významem, historickým vývojem a kulturními souvislostmi. Hlavními oddíly onomastiky je antroponomastika a toponomastika.²²

Jak už bylo zmíněno toponomastika je obor, který se zabývá studiem vlastních jmen v oblasti geografie. Tyto geografické názvy lze rozdělit do tří skupin. První skupinu tvoří „*jména dílů světa, oblastí, států, zemí, krajin, krajů a okresů*“²³. Druhou skupinou jsou jména místní, tedy názvy lidských sídel a „*jejich částí, obcí, osad, místních částí, význačných staveb,*

²⁰ NĚMEC, Igor. Rekonstrukce lexikálního vývoje., 1980, s. 7.

²¹ ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky., 1966, s. 8.

²² ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky., 1966, s. 7-8.

²³ ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky., 1966, s. 9.

jednotlivých domů, ulic, náměstí, nábřeží, mostů a sadů“²⁴. Třetí skupinu tvoří jména pomístní, mezi něž patří názvy vod, tvarů zemského povrchu, pozemků, drobných přírodních útvarů, jednotlivých předmětů a komunikací. Studium toponomastiky zahrnuje nejen analýzu významu a historického vývoje těchto jmen, ale také jejich geografickou lokalizaci a kulturní a sociální kontext, ve kterém vznikly a používají se.²⁵

2.1.1. Pomístní jména

Hermenegild Jireček poprvé použil termín v roce 1860 v článku "Naše názvy pomístné", který vyšel v periodiku Památky archeologické a místopisné.²⁶ Pomístní jméno definuje Olivová-Nezbedová jako „*vlastní jméno neživého přírodního objektu a jevu na Zemi a toho člověkem vytvořeného objektu na Zemi, který není určen k obývání a je v krajině pevně fixován*“²⁷ Vznik a podoba pomístních jmen jsou klíčovými pojmy. Jak Šrámek uvádí, jméno vzniká tak, že pojmenovatel ví, co, proč a jak přesně chce pojmenovat a je mu znám objekt, který chce pojmenovat. Pojmenovatel „*záměrně volí pojmenovací motiv a jeho jazykové zpracování*“.²⁸

Pomístní jména vznikají buď z obecných výrazů, nebo z vlastních jmen. Pomístní jména odvozená od apelativ jsou velmi běžná, a většina z nich spadá do kategorie nepřímých jmen. Deapelativní pomístní jména, jako například "*U rybníka*", "*Na stráni*" nebo "*Pod hrází*", mají obvykle vysokou četnost výskytu. Pomístní jména vzniklá z vlastních jmen jsou obvykle rozdělena do tří kategorií: antroponymická, toponymická a chrématonomická. Antroponymická pomístní jména jsou odvozena od jména konkrétní osoby, například „*Na Kašparově*“ nebo „*U Ročkovéjch*“. Tyto jména vyjadřují vlastnictví pozemku, polohu pozemku vzhledem k majiteli nebo jiný vztah k osobě. Další často používaná pomístní jména jsou deapelativního charakteru, jako například „*Na Kahlovsku*“ nebo „*Krutinský potůček*“. Tyto názvy jsou odvozeny od unikátních geografických rysů, které se v dané oblasti nacházejí. Chrématonomická pomístní jména jsou odvozena z jiných geografických útvarů než oblastí. Vlastní jména vyskytující se v pomístních jménech mohou být buď bez slovotvorné obměny, nebo slovotvorně obměněná. Slovotvorně obměněná jména jsou často deantroponymická a mají velkou četnost výskytu. Tyto jména mohou být odvozena od jména konkrétní osoby a vyjadřují vlastnictví pozemku nebo jiný vztah k osobě. Pomístní názvy mohou být psány v podobě

²⁴ tamtéž

²⁵ ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky., 1966, s. 9-10.

²⁶ DAVID, Jaroslav a Pavel ROUS. Neviditelní svědkové minulosti., 2006, s. 12.

²⁷ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest., 1995, s. 15.

²⁸ ŠRÁMEK, Rudolf. MASARYKOVA UNIVERZITA. Úvod do obecné onomastiky., 1999, s. 21.

standardizované nebo nestandardizované. Tyto názvy jsou vytvořeny pomocí mluveného jazyka a skládají se z lexikálních jednotek, které mohou být samy o sobě pomístními jmény. Tyto jednotky mohou mít různé formy v závislosti na výslovnosti, tvaru nebo významu.²⁹

Mezi pomístní názvy se řadí různé typy, jako jsou například hydronyma, oronyma, pozemková jména, hodonyma a také jména jiných neživých přírodních objektů a jevů a uměle vytvořených objektů, které jsou trvale umístěny v krajině a nejsou určeny k obývání.³⁰

3 Nářeční charakteristika severovýchodočeska

Tato část práce se věnuje popisu nářečních rysů zkoumaného regionu. Místní názvy jsou hlavně používány v mluvené podobě, což znamená, že se jejich podoba odráží na nářeční situaci v oblasti.

Toto nářečí je celkově více sjednocené než nářečí v jihozápadních Čechách. Nicméně, jako v jihozápadní oblasti, specifické rysy jsou nejpevněji zachovány na okrajích původního osídlení. Většina nebo všechna nářečí v severovýchodních Čechách vykazují méně výrazné jevy, které se vyskytují v různé míře. Mezi tyto jevy patří například hojně lexikalizované a morfologizované případy bez jotace po retnicích před bývalými "ě" a "ej", které se objevují v koncovce druhého pádu množného čísla, stejně jako v třetím a šestém pádě pomocí analogie. V některých severovýchodočeských nářečích se vyskytuje větší počet podstatných jmen skloňovaných podobně jako "dlaň". V některých mužských životných podstatných jménech se často vyrovnává koncová souhláska slovního základu v tvarech množného čísla. Většina severovýchodočeských nářečí zachovává v tvarech 2., 3. a 6. pádu jednotného čísla ženských přídavných jmen a rodových zájmen tvrdého sklonění původní koncovku 2. pádu v podobě *-i/-i* jako v nářečích středních Čech. Východní část oblasti však používá převážně nebo výhradně koncovku *-ej*, která pochází z 3. nebo 6. pádu.³¹

Jen v některých oblastech severovýchodního Česka, obvykle na jeho okrajích, jsou různé známky nářečí nalezeny s různými úrovněmi a frekvencemi. Například zůstaly lexikalizované stopy po *l, je* za dřívější *vě*, zachovaly se skupiny *nn, nň < nň*, a nové zdvojené *nn, nň*. *Nn, nň* jsou také někdy změněny na *dn, dň* díky asimilaci způsobu artikulace, zatímco disimilace

²⁹ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest., 1995, s. 29-31.

³⁰ OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest., 1995, s. 15-16.

³¹ BĚLIČ, Jaromír. Nástin české dialektologie., 1972, s. 231.

způsobuje, *nn, ňň > dn, dň*. Některé zvukové jevy jsou charakteristické pouze pro určitá území v severovýchodočeské oblasti, například asimilace artikulačního způsobu v případech jako *"rimňik"*, disimilace *ňn > jn*, progresivní asimilace znělosti *h > ch*, zachování znělosti znělých párových souhlásek před pauzou a neznělé výslovnosti předložky *"s"* před sonorními souhláskami. Dále se zde vyskytuje zjednodušování souhláskových skupin zánikem souhlásky *i-, í-*, a délka samohlásek v některých slovech zůstává stejná jako v minulosti. Je třeba zmínit některé tvarové jevy, například tvary 7. pádu jednotného čísla, odstranění alternace předkoncovkové souhlásky v tvarech zájmen jako *"tim", "jednim"...*, a také změny v koncových souhláskách v přičestí trpném a slovesném podstatném jméně.³²

4 Prameny

Jako primární pramen byl zvolen terénní výzkum s respondenty, kteří žijí v obcích od narození a pohybují se v okolí. Další pramen byl dotazník, který byl určen k objasnění nejasností a doplnění. Dále byla zvolena vhodná literatura a katastrální mapy všech třech obcí.

4.1. Terénní výzkum

Terénní výzkum byl proveden na jaře v roce 2023 v obcích Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn s cílem sběru pomístních jmen. Tento výzkum se stal hlavním zdrojem informací pro sběr těchto jmen. Během výzkumu bylo získáno mnoho informací při pochůzkách po katastrech jednotlivých obcí a rozhovorů s vybranými respondenty.

Během pochůzek byl vytvářen seznam pomístních jmen, který obsahoval doplňující informace o každém z nich. Některé otázky byly předem připravené, ale většina z nich spontánně vyplynula ze situace. Tento přístup umožnil získat co nejvíce informací od respondentů, kteří byli dobře informováni o místních názvech a historii obcí.

Celkový počet respondentů v terénním výzkumu se rovnal počtu zkoumaných obcí. Tedy byli tři respondenti. Každý v dané obci žije od narození.

Respondent z Doudleb nad Orlicí byl pan J. (70 let), zaměstnán byl jako restaurátor, tudíž se zajímá o historii. Jeho rodina si píše kroniku, kde je popsáno okolí, ve kterém bydleli. Jeho předci se nastěhovali do Doudleb nad Orlicí v roce 1860. On i jeho rodina se zajímá o dění ve všech třech obcích a byli velkým přínosem pro sběr pomístních jmen.

³² tamtéž

Respondent ze Záměle pan K. (64 let), je jeden z místních myslivců. Zná dobře okolí, a jelikož se pohybuje neustále v terénu, má velmi dobrý přehled o novějších jménech.

Respondentka z Potštejna paní P. (48 let), se živí jako kadeřnice, je komunikativní a má přehled o dění v obcích. Její rodina žije v Potštejně již několik generací, tudíž má přehled i o zaniklých a změněných jménech. Mimo jiné je i v zastupitelstvu obce.

4.2. Dotazníkové šetření

Pro sběr dalších informací o pomístních jménech byl použit dotazník, který byl distribuován mezi obyvatele obcí, kteří se neúčastnili terénního výzkumu. Tento dotazník byl tištěný na papíře, protože elektronická forma by byla pro starší generaci méně přístupná.

Respondenti byli požádáni, aby uvedli své bydliště, věk a délku pobytu v dané obci. Další otázky byly zaměřeny na konkrétní pomístní jména, která byla získána během terénního výzkumu nebo vyčtena z mapy a literatury. Tento přístup umožnil získat další informace o pomístních jménech, které nebyly zahrnuty v terénním výzkumu.

Dotazník byl roznesen mezi 17 respondentů (6x Doudleby nad Orlicí, 4x Záměl, 5x Potštejn, 2x jiná obec - Vamberk). Věk respondentů se pohyboval mezi 48 až 75 lety. Většina dotazníků nebyla plně vyplněna. Starší respondenti se více rozepisovali, snažili se popsat i historii míst a odůvodňovali pojmenování.

4.3. Katastrální mapy

V rámci výzkumu pomístních jmen byla prozkoumána různá mapová data, která sloužila k získání aktuálních informací o současném stavu území. Z map, které zobrazují současný stav, byla pro účely výzkumu zvolena katastrální mapa v měřítku 1:8000, která je dostupná online.³³ Tyto mapové data umožňují pracovat, jak se zakreslenou digitalizovanou mapou, která je aktualizována průběžně, tak s ortofotem, který je aktualizován v dvouletém cyklu, kdy každý rok je aktualizována polovina území ČR. Díky použití těchto mapových dat bylo možné přesně lokalizovat místa, která byla následně zkoumána terénním výzkumem a na základě kterých byla získána další pomístní jména.

³³ Nahlížení do katastru nemovitostí [online].[cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/VyberKatastrMapa.aspx>

5 Analýza sesbíraného materiálu

Tato část bakalářské práce prezentuje všechna pomístní jména, která byla sesbírána během terénního výzkumu, dotazníkového šetření a excerpcí z map i literatury. Zahrnuje jak současná, tak zaniklá jména, která jsou zde uvedena, aby byla zachována historie daných míst. Pomístní jména jsou zde roztríděna podle různých kritérií, aby byly prezentovány v co největší srozumitelnosti a přehlednosti pro čtenáře. Tímto způsobem čtenář může snadno porovnat jména z různých zdrojů a najít význam, historii a další informace spojené s daným místem.

5.1. Třídění podle katastrálního území

Pro třídění podle katastrálního území byl zvolen abecední systém. První tabulkou jsou pomístní jména z Doudleb nad Orlicí, jelikož je to největší území. Další je zvolena Záměl a poté Potštejn, z důvodu návaznosti na prvotní obec.

5.1.1. Pomístní jména Doudleb nad Orlicí

Doudleby nad Orlicí (125)
Bardo / židovská lázeň
Bažantnice
Benátky
Burketova špice
Cvrndorf
Červinka
Daňsovo
Dehtochema / U Charvátů
Dlouhé hony
Dolce / Pastviska
Doudlebský kaštan
Drážka
Ghetto / Židovské / Na Staré obci
Grunda
Hanykovo
Hejčlova hradba

Hlaváčkovo
Holička
Hrobařovo
Hřiště
Chmelárna
Chmelnice
Jalovčí / Třešnovka
Karasův kříž
Kastel
Kod'ouskova zátoka
Kroupovství
Kuchyňka
Kvasničkovo
Loučky
Lípa svobody
Malé horačky
Mejtíčko
Mlýnek
Mokřiny
Na Baště
Na Bažantnici
Na Bělisku
Na Drahách
Na Druhé straně
Na Harfě
Na Houračkách / Velké horačky
Na Hrázi
Na Kamení
Na Malé louce
Na Olšině
Na Ostrově
Na Place
Na Poušti

Na Skalce
Na Spáleníšti
Na Stranici
Na Štěpnici
Na Třešňovce / Uhebné sklady
Na Velké obci
Novákova skalka
Novákovo
Obecnice
Obecní les
Pálenka
Panská myslivna
Petrlákovo
Pod Homolí
Podhorní mlýn
Pod Lipami / V Parku
Pod Pálenkou
Pod Školou
Police
Pruta
Přehrádky
Překvapení
Psinec
Pupsovo
Remizek
Roubalova lípa
Ročák
Rybárna
Sádka
Slanárna
Solná cesta
Splav malý / U Malého splávků
Splav starý / Splav Podhorního mlýna

Splav velký
Spoušť
Starův rybníček
Symonovo
Šabatovo
Šebetkova várka
Tabulky
Tovární louka
Tržiště
Tvrz
U Agra
U Cihelny
U Dubu / Ješina od dubu
U Hájků
U Hejlů
U Hotmarů
U Chaloupky / U Šulcovy chaloupky
U Kaňků
U Lesejčka
U Machačů
U Mostu
U Prokopa / U svatého Prokopa
U Spojky
U Strže
U Továrny
U Váhy
U Zátoky
Vaňkův ostrov / Vaňkova louka
V Domkách
Vejmol / Daňšův důl
Velká louka
Ve Stráni
Ve Višinkách

Ve Zlomkách
V Koleně
Vochtrovna / Fořtovna
V Poříčí
V Ulici
Vyhnánovský kopec / Vyhnánovák
Výzkumák
V Zámeckém parku / Zámecký park
Zámecká fořtovna
Zámecká hájovna
Zámeček / Na Zámečku
Zámělák
Židův důl

Tabulka č.1

5.1.2. Pomístní jména Záměle

Záměl (38)
Bublavý potok
Cabalkův lom
Čertův důl
Dědova lípa / Vorařská lípa / Choceňskova lípa
Draha
Drůbežárna
Halamka
Hladová studánka
Hledíkovy louky
Mnichovství
Mníšek
Na Bělidle / Na Splávi
Na Borku
Na Hrázi

Na Skalce
Na Struhách
Nad Stezkami
Návesník
Skřiby / Na Skřibách
Sladký potok
Studánka u hastrmanky Manky
Studánka Panny Marie pomocné
Střelnice
U Brodu
U Křížku
U Lávek
U Lip
U Splavu
U Svatého Marka / U Marečka
V Divinách / Na Hnojšti
V Dolích / Doly
V Olšínách
V Ostrovech / Ostrova
V Říčkách
V Třešnovce
Zakopanka a Vápenka
Zádušní les
Železitá studánka

Tabulka č.2

5.1.3. Pomístní jména Potštejna

Potštejn (40)
Adámkův lom
Alej Pod lipami
Anenské údolí

Bendlovka
Bělisko
Černá skála
Černá tabule
Farářství
Holý kopec
Homolka
Horka
Hraniční buk
Chmeliska
Jeskyně
Kaprad'
Kněžkův důl
Křížová cesta
Kunšův kámen
Letná
Lípa svobody
Modlivý důl
Morušovnicková alej
Na Farářství
Nad Brnou
Nad Pilou
Nad Vodárnou
Pilský rybník
Pod Hradem
Pod Nádražím
Pod Srnčí boudou
Poříčí
Roviny
U babky
U kaple
U Mléčníku
V Dolích

Vápenka
Velešov / Pozůstatek templářů
Vochtánka
Vrch Kazatelna

Tabulka č.3

5.2. Třídění podle druhu toponyma

Agronyma
Bažantnice, Červinka, Daňsovo, Dlouhé hony, Dolce / Pastviska, Hanykovo, Hlaváčkovo, Holička, Hrobařovo, Chmelárna/Chmelnice, Jalovčí/Třešňovka, Kuchyňka, Kvasničkovo, Loučky, Na Bažantnici, Na Bělisku, Na druhé straně, Na Harfě, Na Hrázi, Na Malé louce, Na Olšíně, Na Poušti, Na Skalce, Na Štěpnici, Novákova skalka, Novákovo, Obecní les, Petrlákovo, Pod Homolí, Pod Lípami /V parku, Pod Pálenkou, Pruta, Překvapení, Psinec, Pupsovo, Tabulky, Tovární louka, U Lesejčka, Vaňkův ostrov / Vaňkova louka, Velká louka, Ve Stráni, Ve Višinkách, Ve Zlomkách, V Koleně, Vyhnánovský kopec / Vyhnánovák, Zámělák, Halamka, Hledíkovy louky, Na Borku, Na Skalce, U Lip, V Divinách / Na Hnojišti, V Olšinách, V Ostrovech / Ostrova, Zádušní les, Zakopanka a Vápenka, V Třešňovce, Bělisko, Farářství, Chmeliska, Letná, Roviny, Vápenka, Vochtánka
Hodonyma
Cvrndorf, Dehtochema / U Charvátů, Drážka, Ghetto / Židovské / Na Staré obci, Grunda, Hejčlova hradba, Hřiště, Malé horačky, Mejtíčko, Na Baště, Na Drahách, Na Ostrově, Na Place, Na Spáleníšti, Na Třešňovce / Uhelné sklady, Na Velké obci, Obecnice, Pálenka, Panská myslivna, Pod Školou, Police, Přehrádky, Ročák, Rybárna, Slanárna, Solná cesta, Symonovo, Šabatovo, Šebetkova várka, U Agra, U Cihelny, U Hájků, U Hejlů, U Hotmarů, U Chaloupky / U Šulcovy chaloupky, U Kaňků, U Machačů, U Mostu, U Spojky, U Strže, U Továrny, U Váhy, U Zátoky, V Domkách, Vejmol / Daňsův důl, V Poříčí, V Ulici, V Zámeckém parku / Zámecký park, Zámecká fořtovna/Zámecká hájovna, Zámeček / Na Zámečku, Židův důl, Mnichovství, Na Bělidle / Na Splávi, Na Hrázi, Na Skalce, Na Struhách, Nad Stezkami, Skřiby / Na Skřibách, U Brodu, U Křížku, U Lávek, U Lip, U Splavu, V Říčkách, Alej Pod lipami, Bendlovka, Křížová cesta, Morušovníková alej, Na Farářství, Nad Brnou, Nad Pilou, Nad Vodárnou, Pod Hradem, Pod Nádražím, Pod Srnčí boudou, Poříčí, U babky, U kaple, U Mléčníku, V Dolích
Hydronyma

Bublavý potok, Benátky, Kodřouskova zátoka, Mokřiny, Sádka, Splav malý / U Malého splávku, Starý splav, Splav velký, Starův rybníček, Železitá studánka, V Říčkách, Hladová studánka, Mníšek, Návesník, Sladký potok, Studánka u hastrmanky Manky, Studánka Panny Marie pomocné, Pílský rybník
Oronyma
Burketova špice, Kroupovství, Na Stranici, Cabalkův lom, Čertův důl, V Dolích/Doly, Adámkův lom, Anenské údolí, Černá skála, Černá tabule, Holý kopec, Horka, Homolka, Jeskyně, Kaprad', Kněžkův důl, Modlivý důl, Velešov / Pozůstatek templářů, Vrch Kazatelna
Další anoikonyma
Bardo / židovská lázeň, Doudlebský kaštan, Karasův kříž, Kastel, Lípa svobody (DnO), Mlýnek, Na Kamení, Podhorní mlýn, Remízek, Roubalova Lípa, Spoušť, Tržiště, Tvrz, U Dubu / Ješina od dubu, U Prokopa / U svatého Prokopa, Vochtrovna / Fořtovna, Výzkumák, Dědova lípa / Voražská lípa / Choceňskova lípa, Draha, Drůbežárna, Střelnice, U Svatého Marka / U Marečka, Hraniční buk, Kunšův kámen, Lípa svobody

Tabulka č.4

6 Soupis pomístních jmen

V této kapitole jsou seřazena získaná pomístní jména. Soupis je rozdělen do tří částí podle katastrálního území, kde byla jména získána - první část obsahuje jména z katastrálního území městyse Doudleby nad Orlicí, druhá část obsahuje jména z obce Záměl a třetí část seznamu je se jmény z obce Potštejn. V každé části jsou jména řazena abecedně podle prvního písmena názvu. Pokud se jedná o předložkové jméno, je řazeno podle prvního písmena předložky.

Pomístní jména jsou jmény vlastními, a proto jsou psána s počátečním velkým písmenem.

V případě předložkových jmen následuje velké písmeno pouze tehdy, pokud se jedná o jméno osobní, místní či jiné pomístní jméno. V ostatních případech následuje po předložce písmeno malé.

V seznamu jsou pomístní jména zanesena v nářeční podobě. Nářeční specifikace dané oblasti je popsána v kapitole 3.

Stavba hesla pomístního jména vždy začíná číslicí, pod níž je objekt zanesen v mapě. Dále následuje samotný název. Pod tím je uveden druh a lokalizace objektu. Následně je uvedena struktura a způsob utvoření jména. Další informací je zdroj, ze kterého bylo jméno získáno.

Každá část soupisu je doplněna mapou³⁴, která ukazuje katastrální území a lokalizuje jednotlivé objekty pomocí čísel. Tyto čísla na mapě odpovídají číslům, která jsou uvedena v závorce před pojmenováním objektu v soupisu. Pokud se v soupisu nachází zaniklé objekty, jejichž poloha není zřetelná na současných mapách, je alespoň přibližná poloha těchto objektů vyznačena číslem na mapě.

6.1. Doudleby nad Orlicí

(1) Bardo / židovská lázeň

Nachází se v okolí dnešní školy.

Bardo je přechodný stav mezi smrtí a znovuzrození. Zde to odkazuje a událost, která se stala. Vyhořela tu značná část židovských domů. Židovská lázeň má obdobný význam, který značí duchovní očištění.

Zdrojem je terénní výzkum.

(2) Bažantnice

Je louka nacházející se poblíž zahrádkářské osady.

Název nese podle výskytu bažantů.

Zdrojem je terénní výzkum.

(3) Benátky

Nachází se za školním hřištěm u řeky Divoké Orlice.

Jméno se přeneslo z Itálie a pro jeho použití sváděla povaha místa.

Zdrojem je terénní výzkum.

(4) Burketova špice

Špice se nachází za loukami nazývanými se Daňsovo.

Je pojmenováno po vlastníkově.

Zdrojem je terénní výzkum.

³⁴ Výřezy map pořízeny z www.google.cz/maps [online].

(5) Cvrndorf

Část Příkazů u ulice Družstevní.

Název nese podle stolové společnosti.

Zdrojem je terénní výzkum.

(6) Červinka

Část polí poblíž Burketovy špice.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(7) Daňsovo

Louky ležící nad silnicí vedoucí k Mnichovství.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(8) Dehtochema / U Charvátů

Okolí se nachází u sídla společnosti Charvát.

Dříve se společnost jmenovala Dehtochema a dnes nese název Charvát.

Zdrojem je terénní výzkum.

(9) Dlouhé hony

Jsou to pole a louky vedle silnice vedoucí na Kostelec nad Orlicí.

Název nese podle činnosti, která se tu uskutečňovala a to lov zvěře. Dlouhé je odvozeno od rozsáhlosti.

Zdrojem je terénní výzkum.

(10) Dolce / Pastvicka

Louka nad mlýnkem v Mnichovství.

Dolce je pojmenování pro množné číslo slova důl, což odpovídá povrchu území. Pastvicka jsou malé pastviny.

Zdrojem je terénní výzkum.

(11) Doudlebský kaštan

Kaštan se nachází poblíž silnice vedoucí na Kostelec nad Orlicí v ulici Rudé Armády nedaleko od hřbitova.

Název nese podle obce, ve které se nachází.

Zdrojem je terénní výzkum.

(12) Drážka

Nachází se vedle Slanárny. Tyto dvě oblasti dělí silnice vedoucí na Kostelec nad Orlicí.

Název je od cesty, která procházela přes obecní pastviště nazývaní se Draha. Zde se jedná o zdrobnělinu z důvodu velikosti.

Zdrojem je terénní výzkum.

(13) Ghetto / Židovské / Na Staré obci

Okolí bývalé synagogy.

Název je dán podle obyvatel, kteří tu žili a jejich původu. To se týká názvu Ghetto a Židovské.

Na Staré obci je název, který ukazuje na to, že zde byla původní osada.

Zdrojem je terénní výzkum.

(14) Grunda

Nachází se vedle železniční trati u Kostelce nad Orlicí.

Jméno bylo převzato germanizací. V němčině to znamená půda nebo pozemek. V zastaralém nářečí to byl rodinný statek nebo farma. Nejstarší syn dědil takzvaný grunt.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(15) Hanykovo

Nachází se mezi Agrochemickým podnikem a řekou.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(16) Hejčlova hradba

Nacházela se v blízkosti Divoké Orlice U Chaloupky.

Hradba nese název po knězi Janu Nepomuku Hejčlovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(17) Hlaváčkovo

Nachází se mezi Grundou a Běliskem.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(18) Holička

Nachází se v Mnichovství.

Dnešní louka byla sadem višní, ale tyto stromy zde neprosplávaly. Holičky jsou zakrnělé, zelené a nedozrálé plody, které vznikají po opadnutí květu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(19) Hrobařovo

Nachází se u pozemku číslo 14.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum a literatura.

(20) Hřiště

Nachází se poblíž železničního nádraží.

Název nese po vybudovaném hřišti. Dnes již neexistuje. Tato oblast je zastavěná domy.

Zdrojem je terénní výzkum.

(21) Chmelárna/Chmelnice

Nachází se na místě dnešní zámecké vinice u silnice 11.

Název byl získán od chmele, který tu rostl.

Zdrojem je terénní výzkum.

(22) Jalovčí / Třešňovka

Dnešní louka se nachází v blízkosti Mnichovství.

Svůj název získala po stromech, které tu dříve byly vysázeny. Jednalo se o jalovce a třešně.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(23) Karasův kříž

Kříž se nachází u silnice 11 v blízkosti Dlouhých honů.

Sloužil jako rozcestník pro rybáře. Pojmenován je po rybě zvané Karas.

Zdrojem je terénní výzkum.

(24) Kastel

Nacházel se u silnice vedoucí na Vrbici na dnešních loukách za Tercií.

Tento název nese po opevněném sídle, které tu dříve stálo.

Zdrojem je terénní výzkum.

(25) Koďouskova zátoka

Nachází se u podchodu pod železniční trati.

Zátoka své jméno nese po lékaři Rostislavu Koďouskovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(26) Kroupovství

Nachází se u silnice 11. Konec zámeckých pozemků ze strany na Vamberk.

Tato vyvýšenina získala název po majiteli panu Kroupovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(27) Kuchyňka

Dnes je zde Mazurova střelnice.

Dříve se zde scházely babky kořenářky a vyráběly z bylin odvary. Byla to tedy jejich kuchyň.

Zdrojem je terénní výzkum.

(28) Kvasničkovo

Nachází se za bytovkami u silnice 11.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(29) Loučky

Nachází se za hřbitovem vedle Tabulek.

Název je odvozen od seskupení malých luk.

Zdrojem je terénní výzkum.

(30) Lípa svobody

Nachází se naproti Bělisku.

Lípa byla vysazena k příležitosti založení Československé republiky. Podle toho nese i svůj název.

Zdrojem je terénní výzkum.

(31) Malé houračky

Místo se nachází u silnice na Vrbici.

Zde stál malý stánek a prodávala se tu periodika. Jedním z oblíbených byly Houračky z roku 1919.

Zdrojem je terénní výzkum.

(32) Mejtíčko

Nachází se u zámku naproti bývalému mlýnu.

Dříve se zde vybíralo malé mýtné, proto zdobnělina.

Zdrojem je terénní výzkum.

(33) Mlýnek

Nachází se u křižovatky v Mnichovství na Záměl a Potštejn.

Je to malé stavení, proto zdobnělina mlýnu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(34) Mokřiny

Nacházejí se za Bažantnicí.

Název vznikl díky vodě, která prostupuje místní terén.

Zdrojem je terénní výzkum.

(35) Na Baště

Nachází se nad Grundou, poblíž Doudlebského kaštanu.

Bašta jsou hradby. Zde byly využívány jako dělostřelecké stanoviště.

Zdrojem je terénní výzkum.

(36) Na Bažantnici

Nachází se za Tercií směrem na Vrbici.

Na těchto loukách se vyskytovali v hojném počtu bažanti, na které se konaly hony.

Zdrojem je terénní výzkum.

(37) Na Bělisku

Nachází se mezi řekou a statkem pana Hlaváčka.

Zde se dříve sušilo a bělilo na sluníčku prádlo.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(38) Na Drahách

Nachází se na louce za hospodou U Hotmarů.

Dříve zde vedly hlavní cesty pro kupce s koňmi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(39) Na Druhé straně

Nachází se u silnice 11 za statkem.

Druhá strana se této části říká, protože ta hlavní část je na protější straně řeky.

Zdrojem je terénní výzkum.

(40) Na Harfě

Nachází se v neobydlené části Doudleb na loukách směr Kostelec nad Orlicí

Název nese po hudebním nástroji, protože zvuky z okolí připomínaly tóny harfy.

Zdrojem je terénní výzkum.

(41) Na Hrázi

Nachází se podél řeky u tenisového kurtu.

Je zde vystavěná hráz na ochranu větší části Doudleb proti povodním.

Zdrojem je terénní výzkum.

(42) Na Kamení

Nachází se za dnešním hřištěm školy u řeky.

Název nese po půdním terénu, který se skládá převážně z kamení.

Zdrojem je terénní výzkum.

(43) Na Malé louce

Nachází se u malého splavu.

Název vznikl od porovnání s vedlejší loukou, která je větší.

Zdrojem je terénní výzkum.

(44) Na Olšině

Nachází se mezi Vyhnánovem a příkazy.

Zde se nacházel les, kde dominovaly olše.

Zdrojem je terénní výzkum.

(45) Na Ostrově

Nachází se mezi řekou a zámeckým parkem. Je to dnešní ulice Na Nábřeží.

Je to oddělená část od Doudleb, kterou obtéká řeka. Tudíž to připomíná ostrov.

Zdrojem je terénní výzkum.

(46) Na Place

Nachází se za Obecním úřadem městyse.

Název vznikl na volném prostranství, které bylo určeno k zástavbě.

Zdrojem je terénní výzkum.

(47) Na Poušti

Nachází se za překvapením.

Název vznikl podle terénu, který do dnes působí jako vyschlý.

Zdrojem je terénní výzkum.

(48) Na Skalce

Nachází se u silnice na Vrbici. Dnes tu jsou jabloňové sady.

V této části obce jsou navedeny kameny, proto to připomíná skalní kompozici.

Zdrojem je terénní výzkum.

(49) Na Spáleníšti

Nachází se mezi ulicemi Školní a Na Benátkách.

Název vznikl po požáru, který vypálil židovskou část obce.

Zdrojem je terénní výzkum a literatura.

(50) Na Stranici

Nachází se vedle Tercie směrem na Kostelec nad Orlicí.

Název je odvozen od stráně, což odpovídá svahu, který tu je do dnes.

Zdrojem je terénní výzkum.

(51) Na Štěpnici

Nachází se ve Fábrově vedle statku směr Kostelec nad Orlicí.

Štěpnice znamená ovocný sad, ten tu dříve byl. Dnes ho zde nenajdeme. Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(52) Na Třešňovce / Uhelné sklady

Nachází se mezi Školní ulicí a Běliskem.

Název Třešňovka je poměrně nový, protože tam byly vysázeny třešně až poté, co na samém místě byly uhelné sklady. Dříve se zde skladovalo uhlí.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(53) Na Velké obci

Nachází se přes řeku naproti cvičišti.

Název vznikl podle největší a nejhustší zástavby. Tedy největší části obce.

Zdrojem je terénní výzkum.

(54) Novákova skalka

Nachází se v části obce Pod Homoly.

Název vznikl od vlastníka, který ji zde vystavěl.

Zdrojem je terénní výzkum.

(55) Novákovo

Nachází se stejně jako Novákova skalka v části obce Pod Homoly.

Pojmenováno podle původního vlastníka parcely.

Zdrojem je terénní výzkum.

(56) Obecnice

Nachází se za budovou Perly.

Nacházela se zde hospoda, které se říkalo Obecnice. Byla určena pro všechny obyvatele obce.

Zdrojem je terénní výzkum.

(57) Obecní les

Nachází se za budovou Perly.

Nacházela se zde hospoda, které se říkalo Obecnice. Byla určena pro všechny obyvatele obce.

Zdrojem je terénní výzkum.

(58) Pálenka

Nachází se vedle Hotmarů ve směru na Záměl a Potštejn.

Vytvářely se zde ale jeho viny. Tyto destiláty byly hlavně z ovoce. Toto místo nese název po lihovaru, který tu dřív stál.

Zdrojem je terénní výzkum.

(59) Panská myslivna

Nachází se u Staročeské chaloupky ve směru na Kostelec nad orlicí.

Dříve tu stála budova, která patřila místním pánům ze zámku. Tato budova sloužila jako myslivna. Zde se pánové scházeli na hony.

Zdrojem je terénní výzkum.

(60) Petrlákovo

Nachází se na hranicích se Zámělí.

Toto místo je pojmenováno po vlastníkovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(61) Pod Homolí

Nachází se vedle Mnichovství ve směru na Vyhnánov.
Název nese podle kopce, který připomíná homoli cukru.
Zdrojem je terénní výzkum.

(62) Podhorní mlýn

Nachází se u hranic s Kostelcem nad Orlicí.
Mlýn se nachází pod velikým kopcem, tedy pod horou.
Zdrojem je terénní výzkum.

(63) Pod Lipami / V Parku

Nachází se u dnešního Obecního úřadu.
Je to malý park, který se převážně skládá z lípy srdčité.
Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(64) Pod Pálenkou

Nachází se přes silnici u Hotmarů.
Toto místo je níž než bývalá pálenka, proto nese název pod pálenkou.
Zdrojem je terénní výzkum.

(65) Pod Školou

Nachází se u základní školy.
Název nese podle svého umístění.
Zdrojem je terénní výzkum.

(66) Police

Nachází se vedle kadeřnictví Petra ve směru na Vrbici.
Zde se dříve skladovalo.
Název vznikl podle úložného prostoru.
Zdrojem je terénní výzkum.

(67) Pruta

Nachází se za loukou Červinky.

Zde se rozmnožovaly dřeviny. Název vznikl podle mladých výhonků.

Zdrojem je terénní výzkum.

(68) Přehrádky

Nacházejí se za Podhorním mlýnem.

Přes vodní tok tu byly vystavěny dvě přehradky.

Zdrojem je terénní výzkum.

(69) Překvapení

Nachází se za Jalovčím.

Zde se stalo něco nečekané, pro lidi to byl moment překvapení.

Zdrojem je terénní výzkum.

(70) Psinec

Louka se nachází přes železniční trať naproti Agrochemickému podniku.

Zde se chovali psi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(71) Pupsovo

Nachází se naproti zahrádkové osadě.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(72) Remizek

Nachází se na bývalých Panských pozemcích.

Rozděluje pole svým porostem, což je remízek.

Zdrojem je terénní výzkum.

(73) Roubalova lípa

Nacházela se za Policí v kopci.

Byla pojmenovaná po doktoru Roubalovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(74) Ročák

Nachází se za hospodou U Hotmarů.

Dříve se zde handlovalo s ročními kravkami.

Zdrojem je terénní výzkum.

(75) Rybárna

Nachází se u mostu vedoucí k Bělisku.

Dříve se zde prodávaly ryby.

Zdrojem je terénní výzkum.

(76) Sádka

Nachází se u silnice ve směru na Vrbici.

Dříve se tu odchovávaly ryby k prodeji.

Zdrojem je terénní výzkum.

(77) Slanárna

Nachází se nad začátkem Grundy.

Sloužila k práci se solí.

Zdrojem je terénní výzkum.

(78) Solná cesta

Nachází se u sádky.

Ryby se dříve konzervovaly soli. Ta sůl tu zanechávala stopy na cestě a proto ji tak pojmenovali.

Zdrojem je terénní výzkum.

(79) Splav malý / U Malého splávku

Nachází se u zámeckého parku.

Dostal název malý, protože je menší než jiný splav.

Zdrojem je terénní výzkum.

(80) Splav starý / Splav Podhorního mlýna

Nachází se u Podhorního mlýna.

Je to nejstarší splav na území Doudleb.

Zdrojem je terénní výzkum.

(81) Splav velký

Nachází se za Mníškem.

Je to největší splav v Doudlebách.

Zdrojem je terénní výzkum.

(82) Spoušť

Nachází se za Prutou.

Prošlo tu malé tornádo a zanechalo za sebou takzvanou spoušť.

Zdrojem je terénní výzkum.

(83) Starův rybníček

Nachází se v Příkazech.

Název nese po svém majiteli.

Zdrojem je terénní výzkum.

(84) Symonovo

Nachází se na Mnichovství.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(85) Šabatovo

Nachází se za Drážkou.

Pojmenováno podle původního vlastníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(86) Šebetkova várka

Nachází se u Velkého splavu.

Název nese po vlastníkově várky. Zde se vyvážela zemina.

Zdrojem je terénní výzkum.

(87) Tabulky

Nacházejí se za hřbitovem.

Je to přenesený název. Získaný dle podoby, tedy rovného povrchu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(88) Tovární louka

Nachází se za dnešním PANASem.

Louka patřila továrně KOMI.

Zdrojem je terénní výzkum.

(89) Tržiště

Nacházelo se u tenisového kurtu.

Dříve zde lidé chodili na trh.

Zdrojem je terénní výzkum.

(90) Tvrz

Nachází se u zámku vedle silnice 11.

Byly tu pozůstatky po tvrzi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(91) U Agra

Nachází se u Agrochemického podniku.

Název nese podle podniku.

Zdrojem je terénní výzkum.

(92) U Cihelny

Nachází se přes silnici od zámku.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(93) U Dubu / Ješina od dubu

Nachází se nad začátkem Grundy.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(94) U Hájků

Nachází se ve Vyhnánově naproti autobusové zastávky.

Název nese podle vlastníka domu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(95) U Hejlů

Nachází se u dnešního PANASu.

Název nese podle vlastníka domu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(96) U Hotmarů

Nachází se u křižovatky na Potštejn a Vrbici.

Název nese podle vlastníka domu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(97) U Chaloupky / U Šulcovy chaloupky

Nachází se přes řeku naproti cvičišti.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(98) U Kaňků

Nachází se vedle Obecního úřadu.

Název nese podle vlastníka domu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(99) U Lesejčka

Nachází se mezi silnicí 11 a Agrochemickým podnikem.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(100) U Machačů

Nachází se naproti kadeřnictví Petra.

Název nese podle vlastníka domu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(101) U Mostu

Nachází se u hlavního mostu vedle školy.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(102) U Prokopa / U svatého Prokopa

Socha se nachází u zámku.

Název nese podle sochy Prokopa.

Zdrojem je terénní výzkum.

(103) U Spojky

Nachází se vedle silnice 11 naproti zámku.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(104) U Strže

Spojení ramen řeky se nachází u tenisového kurtu.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(105) U Továrny

Nachází se u bývalé továrny Perla.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(106) U Váhy

Nachází se u autobusové zastávky ve směru na Kostelec nad Orlicí.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(107) U Zátoky

Nachází se u Podhorního mlýna.

Název nese podle umístění a vztyčného bodu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(108) Vaňkův ostrov / Vaňkova louka

Nachází se u řeky poblíž Staročeské chaloupky.

Část obklopena řekou. Je to tedy ostrov v řece.

Zdrojem je terénní výzkum.

(109) V Domkách

Nachází se vedle Perly.

Název nese podle seskupení domků.

Zdrojem je terénní výzkum.

(110) Vejmol / Daňšův důl

Nachází se nad Hotmarovýma.

Prohlubeň mezi loukami patřící Daňsovi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(111) Velká louka

Nachází se u železniční trati na Potštejn.

Název nese podle své velikosti vůči okolním loukám.

Zdrojem je terénní výzkum.

(112) Ve Stráni

Nachází se u lipové stráně.

Název nese dle své charakteristiky což je svahovitý kopec.

Zdrojem je terénní výzkum.

(113) Ve Višinkách

Nachází se u pozemků pana Daňsy.

Zde se pěstovaly višně a po nich nese místo název.

Zdrojem je terénní výzkum.

(114) Ve Zlomkách

Nachází se vedle Agra.

Je tu zde půda lomená strouhou.

Zdrojem je terénní výzkum.

(115) V Koleně

Nachází se u Bažantnice.

Název nese dle své podoby, které se podobá kolenu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(116) Vochtrovna / Fořtovna

Nahradil ji dnešní Agrochemický podnik.

Zde bydlel pan nadlesní. Byla to tedy hájovna.

Zdrojem je terénní výzkum.

(117) V Pořičí

Nachází se u řeky za zlomkama.

Je to okolí řeky proto nese tento název.

Zdrojem je terénní výzkum.

(118) V Ulici

Je to dnešní Školní ulice.

Byla to hlavní cesta, tedy hlavní ulice vedoucí do školy.

Zdrojem je terénní výzkum.

(119) Vyhnánovský kopec / Vyhnánovák

Přes tento kopec vede silnice na Vrbici.

Název nese dle svého umístění a to v části obce Vyhnánov.

Zdrojem je terénní výzkum.

(120) Výzkumák

Nachází se za dřívějším školním statkem.

Název nese po budově, která tu dříve stála.

Zdrojem je terénní výzkum.

(121) V Zámeckém parku / Zámecký park

Nachází se u zámku.

Okolí zámku, které je osázeno stromy.

Zdrojem je terénní výzkum.

(122) Zámecká fořtovna/ Zámecká hájovna

Nachází se za dnešní zámeckou vinicí.

Spadala k zámku.

Zdrojem je terénní výzkum.

(123) Zámeček / Na Zámečku

Nachází se u silnice 11 na Vamberk.

Název nese podle budovy, která tu stojí.

Zdrojem je terénní výzkum.

(124) Zámělák

Kopec se nachází u Mnichovství.

Název nese podle obce, nad kterou se tyčí.

Zdrojem je terénní výzkum.

(125) Židův důl

Nachází se u Homole.

Název nese podle národnosti, která tu důl provozovala.

Zdrojem je terénní výzkum.

Mapa č.1

6.2. Záměl

(1) Bublavý potok

Protéká Zádušním lesem, pokračuje Kněžkovým dolem okolo studánky Panny Marie Pomocné a vlévá se do Divoké Orlice.

Pojmenován je zřejmě podle charakteru jeho toku z úbočí hřebene Chlumu, neboli vodu perlící a bublající.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(2) Cabalkův lom

Lom se nachází zhruba 500 m od Studánky Panny Marie Pomocné a u turistické stezky v lesní lokalitě nad Zádušním lesem.

Název získal po původním majiteli.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Záměl.

(3) Čertův důl

Je to kamenný podjezd pod železniční tratí. Vede tudy polní cesta od místa zvaným Kouty.

Pojmenování

Zdrojem je katastrální mapa Záměl a literatura.

(4) Dědova lípa / Vorařská lípa / Choceňskova lípa

Dědova lípa se nachází poblíž bývalého splavu. Zmínka o ní je již z roku 1820.

Lípa srdčitá nese název po dědovi Františku Choceňském, který ji vysadil, proto se jí říká i Choceňskova lípa. Co se týká názvu Vorařská, tak toto pojmenování vzniklo na základě vorařů, kteří v okolí lípy stavěli vory a lípa jim sloužila jako odpočinkové místo.

Zdrojem terénní výzkum a literatura.

(5) Draha

Nachází se napravo od silnice z obce až po křižovatku silnic na Potštejn, Doudleby nad Orlicí a Proruby. Dnes se jedná o pole, dříve to však byly cesty pro dobytek.

Pojmenování vzniklo z původní dráhy pro dobytek.

Zdrojem terénní výzkum.

(6) Drůbežárna

Nachází se v jižní části obce a to severozápadně od křižovatky Potštejn, Doudleby nad Orlicí a Proruby.

Tato parcela nese název podle jejího prvotního využití, kdy zde byla vystavěna farma k chovu drůbeže.

Zdrojem je terénní výzkum.

(7) Halamka

Místo, kde se stará silnice klikatila nad obcí do prudkého kopce k Vamberku. Dříve se tu nacházel les.

Název nese po lupičích, kteří v lesích konali své řemeslo, a říkalo se jim halamové.

Zdrojem terénní výzkum.

(8) Hladová studánka

Nachází se na pravém břehu potoka pod skálou.

Má velmi studenou vodu a díky tomu prý po napití vznikne hlad.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(9) Hledíkovy louky

Nachází se za kravínem a rozprostírají se až k Mnichovství,

Jméno nesou po původním majiteli, nebo po rostlině na loukách.

Zdrojem Dotazník.

(10) Mnichovství

Osada Mnichovství se nalézá západně od zemědělského družstva. Jedná se o dva bývalé grunty tehdejšího dvora.

Pojmenování po mniších, protože dvůr byl původně prebendou mnichů.

Zdrojem terénní výzkum a katastrální mapa Záměl a Doudleby nad Orlicí.

(11) Mníšek

Dnešní chatová oblast leží zhruba 700 m severně od Mnichovství.

Protože mníšek je zdrobnělina od slova malý mnich, můžeme odvodit, že se jednalo o malé hospodářství, které náleželo dvoru v Mnichovství.

Zdrojem terénní výzkum a katastrální mapa Záměl a Doudleby nad Orlicí.

(12) Na Bělidle / Na Splávi

Je to parcela 452/1.

Pojmenování Na Bělidle získala díky bělení prádla, které se provádělo právě na této louce.

Později se tam spalovalo dřevo, a proto se používá i jméno Na Splávi.

Zdrojem je terénní výzkum.

(13) Na Borku

Vrchol zámělské rezervace, která nese název Zámělský Borek.

Název je odvozen od rezervace.

Zdrojem je dotazník.

(14) Na Hrázi

Nachází se poblíž rybníka Návesníka.

Jméno vzniklo podle polohy místa u hráze rybníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(15) Na Skalce

Jedná se o opukový lom nad rybníkem Návesníkem.

Název nese podle vzhledu, který se podobá malé skále.

Zdrojem je terénní výzkum.

(16) Na Struhách

Nachází se na západním konci obce.

Pozemky tu dělí strouhy a příkopy ústící do řeky a lesa Zakopanka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(17) Nad Stezkami

Pole nacházející se u čertova lomu.

Dříve tu vedly stezky do okolních obcí, proto je pojmenování v množném čísle.

Zdrojem je terénní výzkum.

(18) Návesník

Zakončuje tok Sladkého potoku.

Název nese podle svého umístění na návsi.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(19) Skřiby / Na Skřibách

Jsou to pole a louky kopcovitého terénu, které leží podél železniční tratě.

Pojmenování nesou podle terénního útvaru s významem kopec.

Zdrojem je terénní výzkum.

(20) Sladký potok

Protéká čertovým dolem od Merklovic a končí v rybníku Návesníku.

Jméno získal pravděpodobně podle chuti vody.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(21) Studánka u hastrmanky Manky

Nachází se na levém břehu řeky pod Marečkem.

Název je novodobý. V roce 2006 dostala novou podobu a s ní tu byla dána plastika hastrmanky Manky.

Zdrojem je terénní výzkum.

(22) Studánka Panny Marie pomocné

Studánka sousedí s Kněžkovým dolem.

Přírodní útvar je pojmenován dle pověsti. Studánka je prý spojena s bolestí těla i duše a následně přichází krásná panna.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Záměl.

(23) Střelnice

Nalézá se Na Ostrově. Je to část pozemků, kde stojí střelnice.

Název nese podle budovy střelnice.

Zdrojem je terénní výzkum.

(24) U Brodu

Nachází se na obecní louce.

Jméno je uděleno podle překračování a přejíždění řeky, což se nazývá brod.

Zdrojem je terénní výzkum.

(25) U Křížku

Nachází se na silnici k Prorubě s odbočkou k lávkám.

Pojmenování nese podle kamenného krucifixu, která tu dříve býval.

Zdrojem je terénní výzkum.

(26) U Lávek

Část řeky nacházející se u lávky na konci obce.

Název nese podle lávek, které se tu kdysi nacházely.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(27) U Lip

Část Divin s lípami, která byla vysazena v těsné blízkosti. Dnes neexistují.

Pojmenováno podle lip.

Zdrojem je terénní výzkum.

(28) U Splavu

Splav se nacházel na řece Orlice a u Ostrova.

Podle vodního díla vzniklo pojmenování U Splavu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(29) U Svatého Marka / U Marečka

Část polí a luk v Divinách nacházející se u kostelíka svatého Marka.

Název nesou podle kostelíka, vedle kterého se nacházejí.

Zdrojem je terénní výzkum.

(30) V Divinách / Na Hnojišti

Mokrá pole ležící v jižní části obce táhnoucí se až ke kostelu svatého Marka.

Dříve tu bývala bažiny, které vypouštěly hořící plyn a prý tu tančily divé ženy. Místní si vykládají tak tento název. Pravda je však, že tu rostly v hojném počtu vrby, tedy jívy. V nářečí se nazývají diviny. Na Hnojišti je novodobý název, který vznikl z důvodu skladování hnoje.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(31) V Dolích / Doly

Za silniční značkou Potštejn se nachází prohlubeň, která má délku okolo 2 km.

Pojmenování je odvozeno od terénní prohlubně.

Zdrojem je terénní výzkum.

(32) V Olšinách

Dnes již místo neexistuje. Byla to cesta vedoucí okolo čísla popisného 25.

Název nese podle stromů, které tu dříve stály.

Zdrojem je terénní výzkum.

(33) V Ostrovech / Ostrova

Louka se nachází na levé straně silnice pod skálou. V louce stojí vodárna.

V louce se z břehu řeky vylévá několik ramen. Dříve to vypadalo jako souostroví a proto tyto názvy se užívají i dnes.

Zdrojem je terénní výzkum.

(34) V Říčkách

Nachází se za bývalým splavem.

Název není jistý, jak vznikl, jde se však domnívat, že vznikl v souvislosti s povodněmi. Díky ulicím se tak tvořily nové říčky.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Záměl.

(35) V Třešňovce

Třešňovka se nachází vedle školy. Dříve to býval sad, dnes se zde nachází hřiště.

Název nese podle třešňového sadu.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(36) Zakopanka a Vápenka

Malé lesy jižně od Velešova.

Vápenka nese název podle ložiska vápence, který se zde nachází. Zakopanka byla původně nazývána Zakopanice a ve staré češtině Zakopanicě. Spojení se skládá z předložky za a podstatného jména kopanicě, které označovalo jámu a prohlubeň. Opravdu to souhlasí, protože se les nachází za roklí od Velešova.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(37) Zádušní les

Les leží jihovýchodně od Cabalkova lomu.

Název nese po nadaci, která nesla jméno Záduší.

Zdrojem je terénní výzkum.

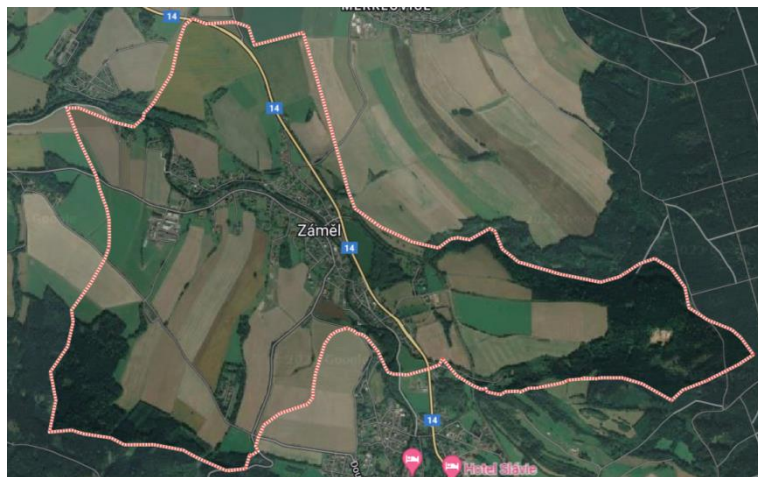
(38) Železitá studánka

Nejedná se o klasickou studánku. Spíš to je prameniště, které tvoří malý bahnitý palouček.

Nachází se na břehu potoka před pozůstatky pískovcových lomů.

Jméno studánky je dané od pramene, který je silně železitý.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

Mapa č.2

6.3. Potštejn

(1) Adámkův lom

Opukový lom se nachází na okraji lesa u Kněžkova dolu.

Název nese po svém původním majiteli.

Zdrojem je terénní výzkum.

(2) Alej Pod lipami

Nachází se v podhradí vedle řeky.

Pojmenována je podle stromů, které cestu lemují.

Zdrojem je terénní výzkum.

(3) Anenské údolí

Údolí se rozléhá podél řeky Divoké Orlice v blízkosti Vochtánky a Modlivého dolu.

Název pravděpodobně nese podle hraběnky Anny Barbory Harbuval z Chamaré.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(4) Bendlovka

Cesta vedoucí od Lipové aleje ke křížové cestě u hradu Potštejn.

Bendlovka nese název po hudebním skladateli. Svůj čas zde trávil Karel Bendl a okolí využíval jako múzu pro svou tvorbu.

Zdrojem je terénní výzkum.

(5) Bělisko

Louka vedle aleje Pod Lipami.

Nese název podle činnosti a to bělení prádla, které se zde konalo.

Zdrojem je terénní výzkum.

(6) Černá skála

Nachází se naproti vrchu Velešov u obce Proruby.

Název nese po své barvě. Tvoří ji tmavý granodiorit.

Zdrojem je terénní výzkum.

(7) Černá tabule

Nachází se na území tří obcí a to Potštejna, Záměle a Vamberka.

Tato tabule je myšlena geologicky. Tvořena je křídovými horninami tmavé barvy.

Zdrojem je terénní výzkum.

(8) Farářství

Nachází se vedle Kněžkova dolu a poblíž vysílače.

Tyto pozemky patřili faře.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(9) Holý kopec

Nachází se u železniční trati v Brně.

Stromy tu nemají dlouhou životnost. Důvod jsou podmínky jako silný vítr a zima. Oproti jiným kopcům vypadá jako holý.

Zdrojem je terénní výzkum.

(10) Homolka

Nachází se naproti Pilského rybníku přes Divokou Orlici.

Název je zdobnělina pro malý kopec.

Zdrojem je terénní výzkum.

(11) Horka

Nachází se vedle vrchu homolka ve směru na Českou Rybnou.

Horka je odvozena ze slova pahorek. Je to tedy vyvýšenina.

Zdrojem je terénní výzkum.

(12) Hraniční buk

Strom se nachází na katastrální hranici s obcí Proruby u vrcholu Kaprad'.
Památný strom nese svůj název dle umístění. Stojí mezi obcemi Potštejn a Proruby.

Zdrojem je terénní výzkum.

(13) Chmeliska

Nachází se u Divoké Orlice hraničící se Sopotnicí.

Na tomto pozemku se směl pěstovat chmel za účelem výroby piva.

Zdrojem je terénní výzkum.

(14) Jeskyně

Nachází se mezi alejí pod Lípami a Vochtánkou.

Kamenný vstup do podzemní dutiny.

Zdrojem je terénní výzkum.

(15) Kaprad'

Vrchol Kaprad' se nachází vedle Velešova.

Své jméno získal na základě porostu. Do dnes jsou zde k vidění velké počty kapradin

Zdrojem je terénní výzkum.

(16) Kněžkův důl

Nachází se kousek od studánky svaté Marie Pomocné.

Lesní louka nese své jméno po majiteli.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(17) Křížová cesta

Nachází se u hradu.

Zde si věřící připomínají Ježíšovu cestu. U každého zastavení se pokřičují, proto nese název Křížová.

Zdrojem je terénní výzkum.

(18) Kunšův kámen

Nachází se u Divoké Orlice ve Chmeliskách.

Název nese na počest pánů z Kunš. Těm patřily Častolovice.

Zdrojem je terénní výzkum.

(19) Letná

Nachází se mezi Velešovem a Anenském údolí.

Sluněné místo, které bylo odlesněno.

Zdrojem je terénní výzkum.

(20) Lípa Svobody

Dnes již neexistuje. Nachází se naproti potštejské cukrárně.

Lípa byla vysazena k příležitosti založení Československé republiky. Podle toho nese i svůj název.

Zdrojem je terénní výzkum.

(21) Modlivý důl

Přírodní rezervace se nachází na druhé straně řeky od kempu Vochtánka.

V minulosti zde docházelo k tajným schůzkám bratrů Jednoty bratrské, kteří využívali Modlivý důl jako svůj úkryt. Rezervace získala své jméno kvůli modlení, které zde vykonávali.

Zdrojem je terénní výzkum.

(22) Morušovníková alej

Nachází se podél zámeckého parku z dolní strany.

Název nese podle druhu stromů v aleji.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(23) Na Farářství

Nachází se u silnice 14 na Záměl.

Lesní porost spadající pod farnost.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(24) Nad Brnou

Rybník se nachází nad bývalou samostatnou obcí Brná.

Název nese po obci, nad níž se nachází.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(25) Nad Pilou

Nachází se u železniční trati nad Pilským rybníkem.

Místo se dříve nacházelo nad Pilou, která byla u rybníka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(26) Nad Vodárnou

Nachází se mezi Nad Pilou a rybníkem Nad Brnou.

Název nese podle vztyčného bodu a to je vodárna.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(27) Pilský rybník

Rybník se nachází za Vochtánkou u silnice 14.

V blízkosti se dříve nacházela Pila, tedy závod zabývající se výrobou řezaných výrobků ze dřeva.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(28) Pod Hradem

Nachází se pod Potštejským hradem.

Název nese podle vztyčného bodu a to je hrad.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(29) Pod Nádražím

Louka se nachází na vyvýšenině pod železniční zastávkou.

Název nese podle vztyčného bodu a to je nádraží.

Zdrojem je terénní výzkum.

(30) Pod Srnčí boudou

Louka obklopuje Holý kopec.

Název nese podle vztyčného bodu a to je budka pro krmení zvěře.

Zdrojem je terénní výzkum.

(31) Poříčí

Nachází se podél řeky od Holého kopce až k průmyslové zóně.

Název nese podle svého umístění.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(32) Roviny

Lesnatá část pozemku leží na hranici s Chleny.

Tato část je v rovině. Dalo by se říci, že je to největší plocha bez kopců.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(33) U babky

Nachází se za Pílským rybníku směrem k Bělisku.

Název nese podle stavení, ve kterém přebývala údajně babka kořenářka.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

(34) U kaple

Nachází se u hradu.

Název nese podle vztyčného bodu a to je kaple.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(35) U Mléčníku

Nachází se u zemědělského objektu v Brné.

Tento objekt sloužil k prodeji mléka.

Zdrojem je terénní výzkum.

(36) V Dolích

Je to část Černé tabule.

Svůj název nese podle lesního terénu, který se tu zvyšuje a klesá.

Zdrojem je terénní výzkum.

(37) Vápenka

Les se nachází poblíž Rovin.

Vápenka nese název podle ložiska vápence, který se zde nachází. Sloužila k výrobě vápna, které se používalo jako hnojivo a pojivo do malt. Dříve tu tedy stálo stavení, dnes můžeme z něj najít pouze pozůstatky.

Zdrojem je dotazník.

(38) Velešov / Pozůstatek templářů

Zalesněný kopec poblíž vrcholu Kapradě.

Pojmenování je podle vlastníka kopce panu Velislavovi, nebo podle boha Velesa, není to jisté.

Pozůstatek templářů se nazývá dle legendy, která praví, že tu kdysi stával templářský klášter.

Zdrojem je terénní výzkum a dotazník.

(39) Vochtánka

Kemp se nachází pod hradem.

Název je spojen s chovem koní. Vochtánka se skládá z přesmyčky voch=chov. Nebo je možné, že tu dříve bývala fořtovna a podle ní nese název.

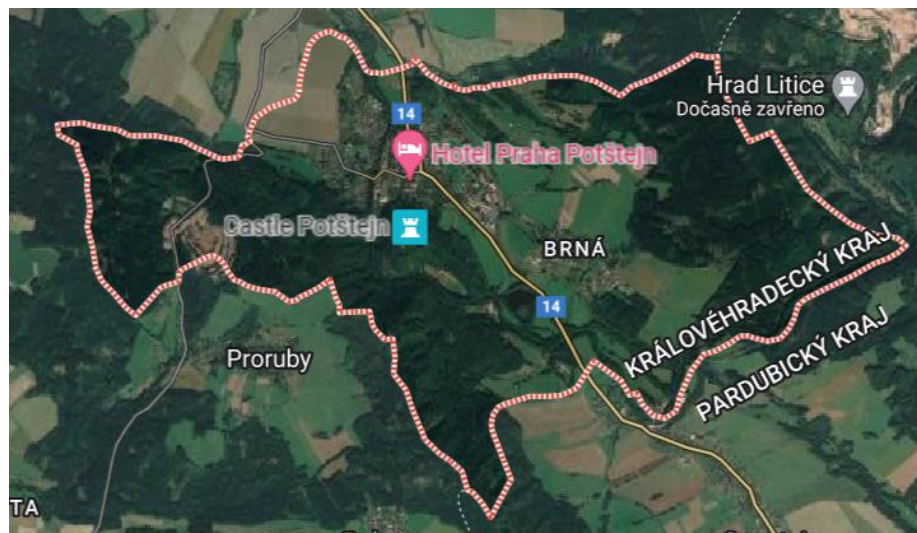
Zdrojem je dotazník.

(40) Vrch Kazatelna

Nachází se nad Anenským údolím.

Na tomto vrchu se chodilo kázat.

Zdrojem je terénní výzkum a katastrální mapa Potštejn.

Mapa č. 3

Závěr

V rámci této bakalářské práce jsem provedla terénní výzkum zaměřený na sběr pomístních jmen v obcích Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn. Cílem bylo zjistit charakter a složení těchto pomístních jmen a identifikovat převažující typy. Celkem jsem sesbírala 125 pomístních jmen z Doudleb nad Orlicí, 38 ze Záměle a 40 z Potštejna, což dává dohromady 203 pomístních jmen.

Výsledky mého výzkumu ukázaly, že největší podíl mezi sesbíranými pomístními jmény představují hodonyma, tedy jména odvozená od osobních jmen a komunikačních prostředků a možností. Tento výsledek je v souladu s očekáváním, protože v historii mnoho místních jmen vznikalo právě přidáním jména vlastníka nebo uživatele k danému místu. Hodonyma tak představují výrazný prvek místního kulturního dědictví a historie těchto obcí.

Druhým nejčastějším typem pomístních jmen jsou agronyma, která jsou odvozena od přírodních nebo zemědělských prvků. Tento výsledek odráží význam zemědělství a přírodního prostředí pro dané lokality. Agronyma vytvářejí propojení mezi místem a jeho fyzickými charakteristikami, a také odhalují tradiční zemědělskou činnost provozovanou v těchto oblastech.

V rámci terénního výzkumu jsem se také setkala s dalšími typy pomístních jmen, jako jsou toponyma (jména odvozená od geografických prvků), chrononyma (odkazující na historické události), hydronyma (vlastní jména vod), oronyma (jméno tvaru vertikální členitosti) nebo technonyma (souvisící s technickými prvky). Tyto typy pomístních jmen představují další vrstvu kulturního odkazu a historického kontextu těchto obcí.

Výsledky této práce přispívají k lepšímu porozumění pomístních jmen v daném regionu. Jejich analýza umožňuje nahlédnout do historie a kultury těchto obcí a lépe porozumět jejich identitě. Díky tomu můžeme přispět k jejich zachování a povědomí o jejich významu pro místní komunitu.

Projekt

Na základě charakteru bakalářské práce jsem zvolila projekt formou výstavy fotografií, která se uskuteční v Místní knihovně Doudleby nad Orlicí. Knihovna sídlí vedle obecního úřadu Doudleb nad Orlicí.

Výstava byla uspořádána pro občany obcí Doudleb nad Orlicí, Záměle, Potštejna a okolí. Výstava byla koncipována s ohledem na starší obyvatele obcí. Fotografie i popisek o vzniku názvu místa na fotografii jsou vytištěny na fotografický papír o velikosti A2. Dále jsou vloženy do skleněných klipů a umístěny na zeď. Vernisáž zahájila výstavu vlastních fotografií s názvem Přes tři obce 12. května 2023 v 17 hodin. Tato událost byla otevřena do konce června. K vidění je pět fotografií míst z každé obce s popiskem, který objasňuje původ pomístního jména.

K propagaci byl vytvořen plakát, který obeznámil obyvatele všech tří obcí o zahájení výstavy. Plakát byl umístěn na webových stránkách knihovny, přímo v knihovně a na vývěsních tabulích obcí. Dále vyšel článek v Doudlebském zpravodaji a pozvání zaznělo i v obecních rozhlasech. Tento typ propagace byl zvolen kvůli věkové kategorii občanů obcí. Cílová skupina je od 40 do 70 let.

Co se týká financování, bylo mi nabídnuto, že obec Doudleby nad Orlicí zajistí finanční náklady tisku fotografií s popisky a propagaci. Díky této nabídce jsem hradila pouze občerstvení na vernisáži a pozornost pro knihovnici Helenu Hájkovou a kytaristu pana Fabiána.

Součástí příprav na výstavu byl nejen průzkum trhu, ale i SWOT analýza. Kdy jsem si podrobně určila všechny kladné i záporné aspekty, které jsou uvedeny v tabulce číslo 5.

Tento projekt jsem se rozhodla uskutečnit, protože bych ráda rozšířila povědomí o okolí, v kterém občané obcí Doudleb nad Orlicí, Záměle a Potštejna žijí. Ze své vlastní zkušenosti vím, že lidé nevnímají své okolí. Málo osob se zamýšlí nad tím, kde se právě nachází a už vůbec se nezaobírají, proč se tomu danému místu tak říká. Dle mého názoru jde o zajímavou formu, jak přimět obyvatele obcí se nad pomístními jmény zamyslet a připomenout si i zastaralé názvy.

SWOT analýza

Předmět analýzy: Výstava

	POMOCNÉ (k dosažení cíle)	ŠKODLIVÉ (k dosažení cíle)
VNITŘNÍ (atributy organizace)	STRENGTHS (silné stránky) <ul style="list-style-type: none"> • Studuji JLK • Kurz fotografování • Seznámení s obcemi • Obohacení kultury • Opakování výstavy 	WEAKNESSES (slabé stránky) <ul style="list-style-type: none"> • První výstava • Nezájem občanů • Návštěvníci neznají obce • Málo známých • Špatný přednes (projev)
VNĚJŠÍ (atributy prostředí)	OPPORTUNITIES (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> • Pomoc od knihovnice/odborník • Zalíbení výstavy – konání další • Pomoc malému obchodu s potravinami • Získání kontaktů 	THREATS (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> • Malá návštěvnost • Otevírací doba knihovny • <u>Covid</u> • Zánik knihovny • Vlastnosti knihovny (malá) • Náklady

Tabulka č.5

Seznam map a tabulek

Mapa č.1 – Doudleby nad Orlicí

Mapa č.2 – Záměl

Mapa č.3 – Potštejn

Tabulka č.1 - abecední seznam pomístních jmen na katastru obce Doudleby nad Orlicí

Tabulka č.2 - abecední seznam pomístních jmen na katastru obce Záměl

Tabulka č.3 - abecední seznam pomístních jmen na katastru obce Potštejn

Tabulka č.4 - třídění podle druhu toponyma

Tabulka č.5 - SWOT analýza

Seznam použité literatury

Literatura

BĚLIČ, Jaromír. Nástin české dialektologie. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, 463 s.

BUBNA-LITIC, Adam. Památný den Doudleb nad Orlicí: příspěvky k 740. výročí první písemné zmínky o Doudlebách. Doudleby nad Orlicí: Obecní úřad, 2000, 56 s.

ČERNÝ, Josef. Mlhavé obrázky minulých věků z Doudleb, Vyhnánova a Příkaz a jejich okolí bližšího i vzdálenějšího. Vamberk: J. Černý, 1937, 47 s.

DAVID, Jaroslav a Pavel ROUS. Neviditelní svědkové minulosti. První vydání. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1454-3

HLINKA, Soběslav a Milan SEDLÁČEK. Album starých pohlednic Potštejn, Záměl a okolí. 2. vyd. Potštejn: Soběslav Hlinka, 2007, 132 s.

LUTTERER, Ivan a ŠRÁMEK, Rudolf. Zeměpisná jména v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2004, 317 s., ISBN 80-7311-025-3.

NĚMEC, Igor. Rekonstrukce lexikálního vývoje. Praha: Academia, 1980, 193 s.

Obec Potštejn. Příběhy hradu Potštejna. Obec Potštejn:, 2006, 65 s.

Obec Záměl: almanach. Záměl: Obec Záměl, 2006, 204 s.

OLIVOVÁ-NEZBEDOVÁ, Libuše. Pomístní jména v Čechách: o čem vypovídají jména polí, luk, lesů, hor, vod a cest. Academia : Ústav pro jazyk český AV ČR, 1995, 520 s., ISBN 80-200-0554-4.

PROFOUS, Antonín. Místní jména v Čechách: jejich vznik, původní význam a změny. Díl 1. - 4. Česká akademie věd a umění : Státní nakladatelství učebnic, 1951.

PTÁČEK, Josef a Milan SEDLÁČEK. Potštejn v datech (1259-2019). Potštejn: [Dobruška]:

Obec Potštejn ; Expedice F.L. Věka, soukromé vydavatelství v Dobrušce, 2019, 99 s., ISBN 978-80-270-7060-2.

SEDLÁČEK, August, Adolf LIEBSCHER a Karel LIEBSCHER. Hrady, zámky a tvrze Království českého. Díl druhý, [Hradecko]. 3., nezměn. vyd. V Praze: ARGO, 1995, 282 s.

SEDLÁČEK, Milan. ZÁMĚL (ČESKO). OBECNÍ ÚŘAD. Pomístní názvy obce Záměl. 2. přeprac. vyd. Záměl: [s.n.], 2005, 17 s.

SEDLÁČEK, Milan a Karel NOVÁK. Záměl: jména místní a pomístní. Záměl: Obec Záměl, 2016, 40 s.

ŠMILAUER, Vladimír. Osídlení Čech ve světle místních jmen. Praha: Academia, 2015, 476 s., ISBN 978-80-200-2392-6.

ŠMILAUER, Vladimír. Úvod do toponomastiky: (nauky o vlastních jménech zeměpisných). 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, 231 s.

ŠRÁMEK, Rudolf. MASARYKOVA UNIVERZITA. Úvod do obecné onomastiky. Brno: Masarykova univerzita, 1999, 191 s., 19 s., ISBN 80-210-2027-X.

ŠTĚPÁN, Pavel. Pomístní jména v Čechách z pohledu slovtvorného. Praha: Academia, 2016, 347 stran, 24 s., ISBN 978-80-200-2523-4.

Elektronické zdroje

Nahlížení do katastru nemovitostí [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <http://nahliznidokn.cuzk.cz/VyberKatastrMapa.aspx>

Obec Záměl [online]. Záměl, [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://www.obeczamel.cz/obcan-a-urad/o-obci/historie-obce/>

Výřezy map [online]. Doudleby nad Orlicí, Záměl, Potštejn, [cit. 2023-03-22]. Dostupné z:
www.google.cz/maps

Přílohy

Příloha 1: Dotazník k bakalářské práci

Příloha 2: Vyplněný dotazník

Vážení a milí,

jmenuji se Eliška Symonová a jsem studentkou oboru Jazyková a literární kultura na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Jeho vyplněním mi pomůžete získat další informace pro zpracování bakalářské práce, která se zabývá pomístními jmény na katastrálním území Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn.

Za vyplnění Vám předem děkuji.

Jste obyvatelem obce:

Doudleby nad Orlicí Záměl Potštejn jiné:

Váš věk:

Jak dlouho v obci žijete:

Pomístní jména jsou jména neobydlených objektů nacházejících se na zemském povrchu a dále také názvy objektů vytvořených člověkem, které však neslouží k obývání.

V obci Doudleby nad Orlicí jak pojmenováváte:

- rybník, který je u lesa v Mnichovství:
- potok tekoucí ze stráně nacházející se za hospodou u Hotmarů:
- louka, která se nachází vedle Jiráskové ulice:
- rybník nacházející se pod Staročeskou chaloupkou:

V obci Záměl jak pojmenováváte:

- kopec vedle železniční trati s vyhlídkou na Potštejnský hrad:
- vrch součástí Kozích hřbetů:
- louky u kravína:

V obci Potštejn jak pojmenováváte:

- doly (vypište vše, na co si vzpomenete):
- cestu vedoucí k hradu od lípové aleje:
- okolí u vlakové zastávky:

Znáte nějaká další pojmenování pro:

- kopec Velešov:
- les Vápenka:
- Třešňovce v Doudlebách:
- pole a louky v Divinách:

Pokud znáte příběhy spojené s některým z objektů nebo víte, proč jim bylo přiděleno konkrétní jméno, můžete využít prostor na druhé straně listu:

Vážení a milí,

jmenuji se Eliška Symonová a jsem studentkou oboru Jazyková a literární kultura na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Jeho vyplněním mi pomůžete získat další informace pro zpracování bakalářské práce, která se zabývá pomístními jmény na katastrálním území Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn.

Za vyplnění Vám předem děkuji.

Jste obyvatelem obce:

Doudleby nad Orlicí Záměl Potštejn jiné:

Váš věk: 71

Jak dlouho v obci žijete: 71

Pomístní jména jsou jména neobydlených objektů nacházejících se na zemském povrchu a dále také názvy objektů vytvořených člověkem, které však neslouží k obývání.

V obci Doudleby nad Orlicí jak pojmenováváte:

- rybník, který je u lesa v Mnichovstvi: SIMON, HLEJNEK
- potok tekoucí ze stráně nacházející se za hospodou u Hotmarů:
- louka, která se nachází vedle Jiráskové ulice: NA RYBNÍKÁCH
- rybník nacházející se pod Staročeskou chaloupkou: TOHORSKÝ

V obci Záměl jak pojmenováváte:

- kopec vedle železniční trati s vyhlídkou na Potštejnský hrad: BOREK
- vrch součástí Kozích hřbetů:
- louky u kravína: HLEDÍKOVY LOUKY

V obci Potštejn jak pojmenováváte:

- doly (vypíšte vše, na co si vzpomenete): MOHLIVÝ DŮL
- cestu vedoucí k hradu od lípové aleje: KŘÍŽOVÁ CESTA
- okolí u vlakové zastávky:

Znáte nějaká další pojmenování pro:

- kopec Velešov: POZŮSTATEK TEMPLÁŘŮ
- les Vápenka:
- Třešňovce v Doudlebách: JALOVCI
- pole a louky v Divinách:

Pokud znáte příběhy spojené s některým z objektů nebo víte, proč jim bylo přiděleno konkrétní jméno, můžete využít prostor na druhé straně listu:

Vážení a milí,

jmenuji se Eliška Symonová a jsem studentkou oboru Jazyková a literární kultura na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku. Jeho vyplněním mi pomůžete získat další informace pro zpracování bakalářské práce, která se zabývá pomístními jmény na katastrálním území Doudleby nad Orlicí, Záměl a Potštejn.

Za vyplnění Vám předem děkuji.

Jste obyvatelem obce:

Doudleby nad Orlicí Záměl Potštejn jiné:

Váš věk: 70 LET

Jak dlouho v obci žijete: 70 LET

Pomístní jména jsou jména neobydlených objektů nacházejících se na zemském povrchu a dále také názvy objektů vytvořených člověkem, které však neslouží k obývání.

V obci Doudleby nad Orlicí jak pojmenováváte:

- rybník, který je u lesa v Mnichovstvi: JE POSLEDNÍ ZE TŘI RYBNÍKŮ A ŘÍKALO SE MU „DOLNÍ“
- potok tekoucí ze stráně nacházející se za hospodou u Hotmarů: HLEJNEK
- louka, která se nachází vedle Jiráskové ulice: NA RYBNÍKÁCH BYLY TAK DVA RYBNÍKY
- rybník nacházející se pod Staročeskou chaloupkou: PŘED POTŘEBU CUKROVÁRU, POHORNÝ

V obci Záměl jak pojmenováváte:

- kopec vedle železniční trati s vyhlídkou na Potštejnský hrad: BOREK
- vrch součástí Kozích hřbetů:
- louky u kravína: HLADÍKOVY LOUKY

V obci Potštejn jak pojmenováváte:

- doly (vypíšte vše, na co si vzpomenete): MOHLIVÝ DŮL
- cestu vedoucí k hradu od lípové aleje: POD LÍPAMI, KŘÍŽOVÁ CESTA
- okolí u vlakové zastávky:

Znáte nějaká další pojmenování pro:

- kopec Velešov: POZŮSTATEK TEMPLÁŘŮ
- les Vápenka:
- Třešňovce v Doudlebách: JALOVCI
- pole a louky v Divinách:

Pokud znáte příběhy spojené s některým z objektů nebo víte, proč jim bylo přiděleno konkrétní jméno, můžete využít prostor na druhé straně listu:

Příloha 2